

**ÖĞRETMENLERİN KÜLTÜREL MİRAS
FARKINDALIKLARI VE DENEYİMLERİ ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ**

**2022
YÜKSEK LİSANS TEZİ
KÜLTÜREL MİRAS VE MİRAS ALAN YÖNETİMİ**

Özgür İbrahim GÜREL

**Danışman
Doç. Dr. Cenk Murat KOÇOĞLU**

**ÖĞRETMENLERİN KÜLTÜREL MİRAS FARKINDALIKLARI VE DENEYİMLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ**

Özgür İbrahim GÜREL

Doç. Dr. Cenk Murat KOÇOĞLU

T.C.

Karabük Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Olarak Hazırlanmıştır

KARABÜK

Ekim 2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	1
TEZ ONAY SAYSASI.....	3
DOĞRULUK BEYANI	4
ÖNSÖZ	5
ÖZ	6
ABSTRACT.....	7
ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ.....	8
ARCHIVE RECORD INFORMATION	9
KISALTMALAR	10
ARAŞTIRMANIN KONUSU	11
ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	11
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	11
ARAŞTIRMANIN MODELİ VE HİPOTEZLERİ	13
EVREN VE ÖRNEKLEM	16
ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI.....	16
GİRİŞ.....	17
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	20
1.1. Kültürel Miras Kavramı.....	20
1.1.1. Somut Olmayan Kültürel Miras	24
1.1.2. Somut Kültürel Miras.....	27
1.2. Kültürel Miras Eğitimi	34
1.3. Kültürel Miras Eğitiminde Öğretmenlerin Rolü.....	40
1.4. Kültürel Farkındalık.....	42
1.5. Kültürel Deneyim	44
1.6. Karabük'te Bulunan Kültürel Miras Değerleri	47
2. ÖĞRETMENLERE YÖNELİK ARAŞTIRMA.....	50

2.1. Bulgular	50
2.1.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	50
2.1.2. Kültürel Miras Farkındalık Ölçeğine İlişkin Açıklayıcı Faktör Analizi ve Güvenirlilik Sonuçları	51
2.1.3. Karabük'teki Kültürel Mirasa İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi Sonuçları	52
2.1.3.1. Karabük'teki Önemli Yapılara İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyine Yönelik Bulgular	53
2.1.3.2. Karabük'teki El Sanatlarına İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyine Yönelik Bulgular	56
2.1.3.3. Karabük Mutfağına İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyine Yönelik Bulgular	57
2.1.3.4. Karabük'te Yapılan Etkinliklere İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyine Yönelik Bulgular	59
2.1.3.5. Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyine İlişkin Bulgular	59
2.1.4. Kültürel Miras Farkındalığına İlişkin Bulgular	64
2.1.4.1. Kültürel Miras Farkındalığına İlişkin Bulgular	64
2.1.4.2. Kültürel Miras Farkındalığının Demografik Özellikler Açısından Karşılaştırılması	65
3. SONUÇ	72
ŞEKİLLER LİSTESİ	82
TABLolar LİSTESİ	83
EKLER	85
ÖZGEÇMİŞ	91

TEZ ONAY SAYSASI

Özgür İbrahim GÜREL tarafından hazırlanan “ÖĞRETMENLERİN KÜLTÜREL MİRAS FARKINDALIKLARI VE DENEYİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: KARABÜK İLİ ÖRNEĞİ” başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Doç. Dr. Cenk Murat KOÇOĞLU

.....

Tez Danışmanı: Turizm Rehberliği

Bu çalışma, jürimiz tarafından Oy Birliği ile Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir. 26.10.2022

Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

İmzası

Başkan : Prof. Dr. Taşkın DENİZ (KBÜ)

.....

Üye : Doç. Dr. Cenk Murat KOÇOĞLU (KBÜ)

.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Şule KIYCI (ZBEÜ)

.....

KBÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile, Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Hasan SOLMAZ

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu ve bu eserleri her kullanımında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım.

Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

Adı Soyadı : Özgür İbrahim GÜREL
İmza :

ÖNSÖZ

Tezin hazırlanma sürecinde yönlendirmelerini ve yardımlarını esirgemeyen danışman hocam Sayın Doç. Dr. Cenk Murat KOÇOĞLU'na ve yüksek lisans eğitimim boyunca bana kattıklarından dolayı diğer hocalarıma da teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Tez savunma sınavımda jüri üyesi olarak görev yapmayı kabul eden Sayın Prof. Dr. Taşkın DENİZ ve Sayın Dr. Öğr. Üyesi Şule KIYCI'ya teşekkürlerimi sunarım. Araştırmanın veri toplama aşamasında bana yardımcı olan öğretmenlerimize ve her türlü kolaylığı sağlayan okul idarecilerimize teşekkür ederim. Ayrıca eğitimim boyunca her zaman benim yanımda olan ve benden desteklerini esirgemeyen aileme şükranlarımı sunarım.

ÖZ

Bu çalışmanın amacı; Karabük'te görev yapan öğretmenlerin, Karabük'te bulunan kültürel miras unsurlarına ilişkin farkındalık ve deneyim düzeylerinin tespit edilmesidir. Çalışma kapsamında öğretmenlerin cinsiyetine, medeni durumlarına, yaşlarına, memleketine, branşlarına, Karabük'te ikamet sürelerine ve görev yaptıkları okul durumlarına göre (İlkokul –Ortaokul – Lise) aralarında anlamlı farklılık olup olmadığı da incelenmiştir.

Bu amaç doğrultusunda kolayda örnekleme tekniği ile, 2021 / 2022 eğitim öğretim yılında Karabük'te görev yapan 416 öğretmene ulaşılmış ancak tam ve geçerli 390 anket değerlendirmeye alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda öğretmenlerin, Karabük'teki önemli yapılar, el sanatları, mutfak kültürü ve etkinliklere ilişkin farkındalık ve deneyim düzeyleri, demografik özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Çalışmada öğretmenlerin kültürel mirasa ilişkin farkındalık düzeyleri belirlenmiş ve söz konusu düzeyin demografik özellikleri açısından dağılımına bakılmıştır. Analizler sonucunda öğretmenlerin kültürel miras farkındalık düzeyi kabul edilir düzeyde çıkmıştır. Boyutsal açıdan bakıldığında; öğretmenlerin kültürel mirasın korunması gerektiği konusunda olumlu tutuma sahip oldukları, kendilerinden kültürel mirası korumaları beklendiği, kültürel mirası koruma konusunda kendilerine olan inanç ve güvenlerinin tam olduğu ve gelecekte de kültürel mirası daha fazla korumayı düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca Karabük'te yaşamaktan da memnun oldukları tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın, Karabük ilindeki kültürel miras değerlerimiz konusunda öğretmenlerin farkındalıklarını ve deneyimlerini ortaya koyması, bu konudaki hassasiyetinin artırılması ve Karabük ilindeki kültürel değerlerin daha çok tanınması noktasında sonraki çalışmalara rehberlik edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelime: Kültürel Miras; Karabük İli, Farkındalık; Deneyim

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the level of awareness and experience of teachers working in Karabuk regarding natural and cultural heritage. Within the scope of the study, it has also been examined whether there is a significant difference between the teachers according to their gender, marital status, age, hometown, branch, length of residence in Karabuk and the school status (Primary School - Secondary School - High School).

For this purpose, with the convenience sampling technique, 416 teachers working in Karabuk in the 2021 / 2022 academic year were reached, but 390 complete and valid questionnaires were evaluated. The sampling tables suggested by Sekaran (2003: 294) were used to determine how much the sampling volume should be. As a result of the analyses, the knowledge and experience levels of the teachers about the important buildings in Karabuk have been found to be close to each other in terms of teachers' demographic characteristics. In the study, the awareness levels of teachers about cultural heritage were determined and the distribution of this level was examined in terms of demographic characteristics. As a result of the analyses, the cultural heritage awareness level of the teachers was found to be at an acceptable level. From a dimensional point of view; It has been determined that teachers have a positive attitude about the need to protect cultural heritage, they are expected to protect cultural heritage, they have full faith and confidence in protecting cultural heritage, and they think to protect cultural heritage more in the future. It has also been determined that they are satisfied with living in Karabuk.

It is thought that this study will guide the next studies in terms of revealing the awareness and experience of teachers about our cultural heritage values in Karabuk, increasing their sensitivity on this issue and recognizing the cultural values in Karabuk.

Keywords: Cultural Heritage; Karabuk Province; Awareness; Experience

ARŞİV KAYIT BİLGİLERİ

Tezin Adı	Öğretmenlerin Kültürel Miras Farkındalıkları ve Deneyimleri Üzerine Bir Araştırma: Karabük İli Örneği
Tezin Yazarı	Özgür İbrahim GÜREL
Tezin Danışmanı	Doç. Dr. Cenk Murat KOÇOĞLU
Tezin Derecesi	Yüksek Lisans Tezi
Tezin Tarihi	26/10/2022
Tezin Alanı	Kültürel Miras ve Miras Alan Yönetimi Anabilim Dalı
Tezin Yeri	KBÜ-LEE
Tezin Sayfa Sayısı	91
Anahtar Kelimeler	Kültürel Miras; Karabük İli; Farkındalık; Deneyim

ARCHIVE RECORD INFORMATION

Name of the Thesis	Experiences and Awareness of Cultural Heritage Values of Teachers Working in Karabük
Author of the Thesis	Özgür İbrahim GÜREL
Advisor of the Thesis	Assoc. Prof. Dr. Cenk Murat KOÇOĞLU
Status of the Thesis	Master Thesis
Date of the Thesis	26/10/2022
Field of the Thesis	Department of Cultural Heritage and Heritage Management
Place of the Thesis	KBU-LEE
Total Page Number	91
Keywords	Cultural Heritage; Karabuk Province; Awareness; Experience

KISALTMALAR

KMO : Örnekleme Yeterlilik Derecesi

vb. : Ve Benzeri

vd. : Ve Diğerleri

UNESCO : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

SOKÜM : Somut Olmayan Kültürel Miras

ICOMOS : Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi
(International Council on Monuments and Sites)

ARAŞTIRMANIN KONUSU

Çalışmanın konusu; Karabük'teki kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasının çok önemli olması ve bu mirasın aktarılabilmesinde etkili olan öğretmenlerin bilgi düzeylerini, deneyimlerini ve farkındalıklarını tespit etmektir.

ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmanın amacı, Karabük'te görev yapan öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras unsurlarına ilişkin farkındalık ve deneyim düzeylerinin tespit edilmesidir. Çalışmada Türkiye'de örgün eğitimde kültürel miras unsurlarının nasıl yer aldığı belirlemek ve UNESCO tarafından 17 Ekim 2003'te kabul edilmiş olan SOKÜM Korunması Sözleşmesi'ndeki "Eğitim, Duyarlılığın ve Kapasitenin Güçlendirilmesi" başlığını taşıyan 14. maddesi dikkate alınarak Karabük'teki öğretmenlerin bu konudaki deneyimleri ve farkındalıkları incelenmiştir. Bu çalışma, Türkiye'nin örgün eğitimdeki kültürel miras yaklaşımları konusunda ne tür çalışmalar yaptıklarının ortaya çıkarılması ve öğretmenlerin bu konudaki deneyimleri ve farkındalıklarının tespit edilerek ortaya çıkarılması bakımından önemlidir.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Çalışmada veri toplama amacıyla anket yönteminden faydalanılmıştır. Anket Şükran Karaca Yılmaz vd. 2017 yılında Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerine uygulamış oldukları anketten yararlanılarak hazırlanmıştır. Anket formu yedi bölümden oluşmaktadır. İlk beş bölümdeki sorular Karabük'teki önemli yapılar, el sanatları, mutfak kültürü ve etkinliklere ilişkin bilgi düzeyini ve deneyimleri ölçmektedir. Altıncı bölümde öğretmenlerin kültürel miras farkındalığını ölçen "Kültürel Miras Farkındalığı" ölçeği yer almaktadır. Yedinci bölümde ise öğretmenlerin özelliklerini belirleyen yedi soru bulunmaktadır. Araştırmada kullanılan anket formu EK1'de gösterilmiştir.

Karabük'te görev yapan öğretmenlerden elde edilen veriler SPSS 20 programında analiz edilmiştir. Toplanan verilerin analizinde öncelikle araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özellikleri belirlenmiştir. Daha sonra öğretmenlerin

kültürel miras farkındalığını ölçen ölçeğin yapı geçerliliği ve güvenilirliğine bakılmıştır. Yapı geçerliği için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) tercih edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizinde iki temel değer vardır. Bu değerlerden ilki olan Barlett değeri; alan çalışması sonucu elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğunu gösteren bir değerdir. Bartlett değerinin $p < 0.05$ veya $p < 0.01$ olması gerekmektedir (Hair vd., 2010, s. 99). Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri ise, değişkenler setinin ne kadar ortak olduğunun bir göstergesi olarak kullanılmaktadır. Ölçümde elde edilecek 0.60'ın üzerinde bir sonuç faktör analizi için uygun olarak kabul edilmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013, s. 53). Dolayısıyla Hair ve arkadaşlarına (2010, s. 99)'a göre, KMO oranının 0.5 veya 0.5'in üzerinde olması gerekmektedir. 0.5'in altındaki değerler değerlendirmeye uygun değildir. KMO'dan hareketle 1'den büyük öz değere sahip olan faktörler dikkate alınarak, veri setinin kaç faktörden oluştuğu saptanabilmektedir (Erdoğan, 2003, s. 358). Çalışmada, yaygın kullanım alanı olan ve yorumlama kolaylığı sağlayan dikey (ortogonal) döndürme yöntemlerinden biri olan Varimax Döndürme Yöntemi kullanılmıştır. Varimax döndürme yöntemi, az değişkenden hareketle faktör varyanslarının yüksek çıkmasını sağlayabilmektedir (Tavşancıl, 2002, s. 50). Ayrıca, sosyal bilimlerde faktör analizi sonucu ortaya çıkan boyutların kümülatif varyans oranlarının 0.40-0.60 aralığında olması gerekmektedir (Tavşancıl, 2002, s. 48).

Veri setlerinin güvenilirliğini ölçmek amacıyla güvenilirlik analizi yapılmıştır. Güvenirlik, bir ölçüm sürecinde, ölçüm işleminin tekrarlanabilir olması ya da tekrarlardaki tutarlılıktır (Alpar, 2010, s. 411). Güvenirlik, zamana göre değişmezlik ölçüsüdür (Tavşancıl, 2002, s. 148). Güvenirlik aynı zamanda, ölçekleri oluşturan maddelerin kendi içlerinde tutarlı olup olmadığını ölçmek için kullanılmaktadır (Ural ve Kılıç, 2013, s. 280). Güvenirlik analizi için Alfa katsayısı (Cronbach Alpha) kullanılmıştır (Özdamar, 2004, s. 623; Erkuş, 2009, s. 132). Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliği için ise “ $0.00 \leq \alpha < 0.40$ = güvenilir değil, $0.40 \leq \alpha < 0.60$ = düşük güvenilirlik, $0.60 \leq \alpha < 0.80$ = oldukça güvenilir ve $0.80 \leq \alpha < 1,00$ = yüksek güvenilirlik” değerleri dikkate alınmıştır (Kalaycı, 2010, s. 405).

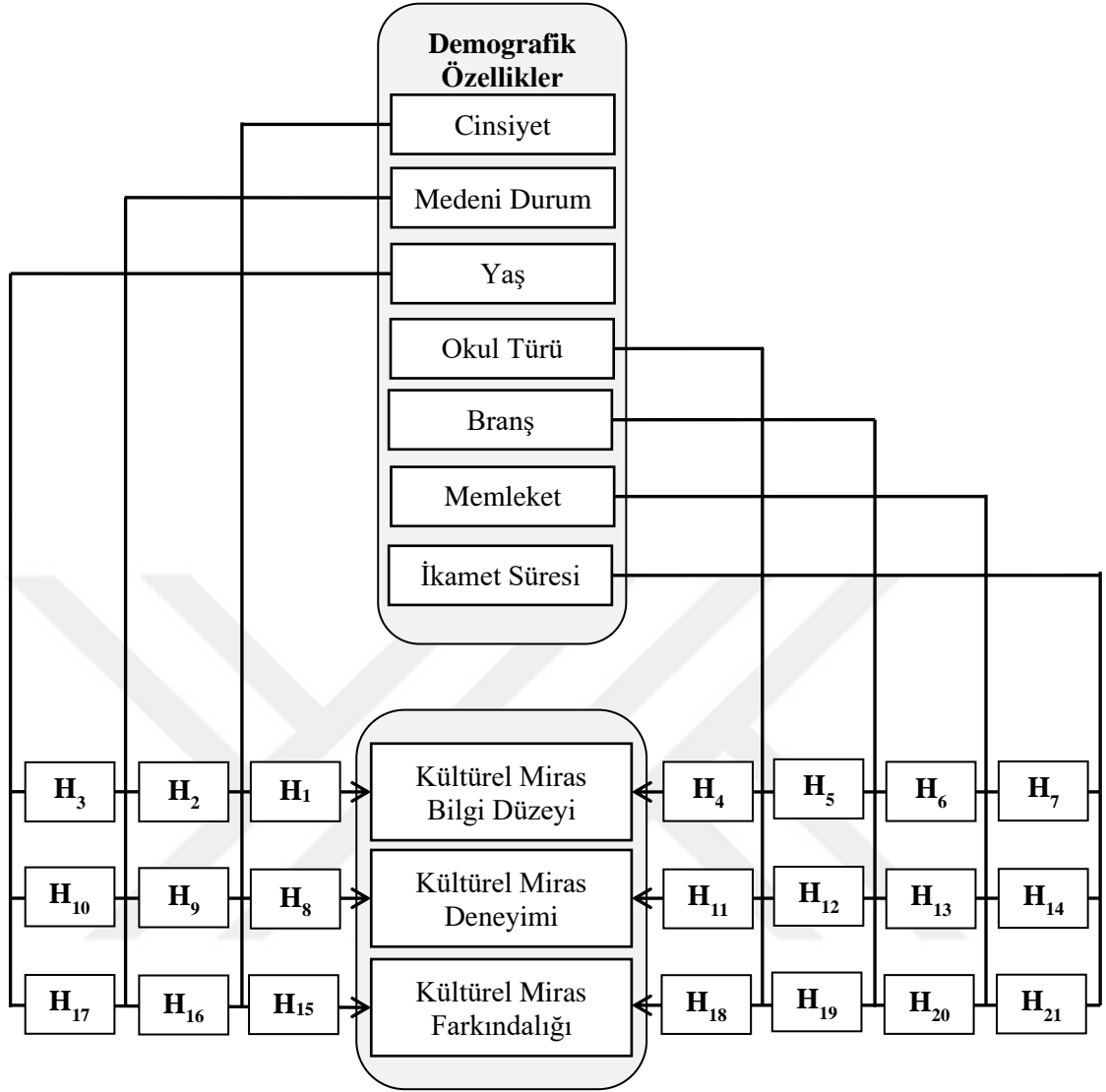
Analizlerin üçüncü aşamasında öğretmenlerin Karabük'teki önemli yapılar, el sanatları, mutfak kültürü, etkinlikler ile ilgili bilgi düzeylerini ve deneyimlerini belirlemek için betimsel analizler olan frekans ve aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır. Dördüncü aşamada öğretmenlerin kültürel miras unsurlarına ilişkin bilgileri, deneyimleri ve farkındalık düzeylerinin demografik özelliklerine göre dağılımını

belirlemek için farklılık testlerinden yararlanılmıştır. Farklılık testlerini yapmadan önce verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmış ve bu değerlerin -1,5 ile +1,5 arasında olduğu tespit edilmiş (Tabachnick ve Fidell, 2013) ve verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir. Bu nedenle parametrik testlerden faydalanılmıştır.

Bu çerçevede bağımsız olan iki grubun arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Bağımsız Örneklem T-testinden (Arslantürk, 2001, s. 140; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s. 172) yararlanılmıştır. Birkaç grup arasında, ortalama skorlardaki anlamlı farklılıkları tespit etmek için ise Tek Yönlü ANOVA testi (Pallant, 2005, s. 214) kullanılmıştır. Elde edilen bulgular çalışmanın ilgili bölümlerinde değerlendirilmiştir.

ARAŞTIRMANIN MODELİ VE HİPOTEZLERİ

Bu çalışmanın amacına bağlı olarak betimsel tarama model tercih edilmiştir. Betimsel tarama modeli; var olan belirli bir olguyu tasvir etmeye yarayan araştırma modelidir (Büyüköztürk, vd., 2010, s. 17). Bu model, istatistiksel olarak çeşitli testlerin yapılmasına ve bunların değerlendirilmesine olanak tanımaktadır (Ulus vd., 2010, s. 44; Padem vd., 2012, s. 58). Ayrıca hipotezlerin doğrulanması için de tercih edilmektedir. Tercih edilen model doğrultusunda araştırmanın bağımsız değişkenleri; öğretmenlerin demografik özellikleri, bağımlı değişkenleri ise kültürel miras unsurlarına ilişkin bilgi, deneyim ve farkındalık olarak belirlenmiştir. Araştırma modeli kapsamında çizilen araştırma modeli deseni Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1: Araştırma Modeli

Bağımsız ve bağımlı değişkenler dikkate alınarak aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

- **H₁:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi cinsiyetleri açısından farklılık göstermektedir.
- **H₂:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi medeni durumları açısından farklılık göstermektedir.
- **H₃:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi yaşları açısından farklılık göstermektedir.
- **H₄:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi görev yaptıkları okullar açısından farklılık göstermektedir.

- **H5:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi branşları açısından farklılık göstermektedir.
- **H6:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi memleketleri açısından farklılık göstermektedir.
- **H7:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi ikamet süreleri açısından farklılık göstermektedir.
- **H8:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi cinsiyetleri açısından farklılık göstermektedir.
- **H9:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi medeni durumları açısından farklılık göstermektedir.
- **H10:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi yaşları açısından farklılık göstermektedir.
- **H11:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi görev yaptıkları okullar açısından farklılık göstermektedir.
- **H12:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi branşları açısından farklılık göstermektedir.
- **H13:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi memleketleri açısından farklılık göstermektedir.
- **H14:** Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi ikamet süreleri açısından farklılık göstermektedir.
- **H15:** Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı cinsiyetleri açısından farklılık göstermektedir.
- **H16:** Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı medeni durumları açısından farklılık göstermektedir.
- **H17:** Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı yaşları açısından farklılık göstermektedir.
- **H18:** Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı görev yaptıkları okullar açısından farklılık göstermektedir.
- **H19:** Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı branşları açısından farklılık göstermektedir.

- **H₂₀**: Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı memleketleri açısından farklılık göstermektedir.
- **H₂₁**: Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı ikamet süreleri açısından farklılık göstermektedir.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Çalışmanın evreni Karabük'te çalışan öğretmenlerdir. Araştırmanın yapıldığı 2021/2022 eğitim öğretim döneminde Karabük genelinde toplam 3297 öğretmenin çalıştığı ilgili İl Milli Eğitim Müdürlüğünden öğrenilmiştir. Bütün öğretmenlere ulaşmak zaman, maliyet ve cevap alma oranı açısından mümkün olmadığı için örnekleme başvurulmuştur. Bu kapsamda kolayda örnekleme tekniği ile öğretmenlere ulaşılmaya çalışılmıştır. Kolayda örnekleme; araştırmaya kimlerin dahil edileceğinin, araştırmacının elinde olduğu örnekleme türüdür (Nakip, 2013, s. 204). Örnekleme hacminin kaç olması gerektiği konusunda Sekaran (2003, s. 294)'nın önerdiği örneklem tablolarından yararlanılmıştır. Tabloda incelenen konunun görülme sıklığı $p=0.5$ 'tir. Görülmeme sıklığı ise $q=0.5$ olarak belirlenmiştir. T tablosunda 0.5 hata payında ve %95 güven aralığında dikkate alınması gereken güven değeri 1,96 olarak belirtilmiştir. Söz konusu değerler dikkate alınarak en az ulaşılması gereken kişi sayının 343 olduğu tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında 416 kişiye ulaşılmış ancak tam ve geçerli 390 anket değerlendirmeye alınmıştır.

ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Araştırma bulguları, 2021/2022 eğitim öğretim yılında Karabük ve ilçelerinde görev yapan, anket çalışmasına katılan öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplarla sınırlıdır. Anket çalışmasında Karabük ilindeki toplum tarafından bilindik önemli yapılar, el sanatları, etkinlikler ve mutfak kültürü ele alınmıştır.

GİRİŞ

Kültür ve eğitim, aralarında göz ardı edilemez bir bağlantı olan iki kavramdır. Bir yanda, simgesel değeri, sonsuz bir anlam ve içerik yelpazesi olan kültür; bir yanda da kültürü anlayan, yeni kültürler yaratarak değerlerini aktarabilen insan vardır. Sosyal eylem ve sosyal iletişim, öznelere gerçeklikle bu bilişsel çatışmasının gerçekleştiği, bireyin kendi dünya imajını oluştururken bilgisini oluşturduğu, tamamen yeni ve farklı bağlantılar gerçekleştirdiği alanlardır. Bu nedenle kültür kavramını, “temel sorunu insanın hayatta kalmasını sağlamak için birikmiş bilgi, gelenekler, değerler, inançlar ve davranış kalıplarından oluşan bir ağ veya sistem” olarak tanımlamak mümkündür (Koca, 2003, s. 5).

Kültür tamamen insan yapımıdır; insan zihninin işleyişini şekillendirmekte ve buna izin vermektedir. Öğrenme ve düşünme, her zaman belirli kültürel bağlamlarda gerçekleşmektedir. Bireyin zihnini şekillendiren kültür, anlamın yaratılması, farklı bağlamlarda ve durumlarda şeylere anlam atfedilmesiyle elde edilmektedir (Oğuz, 2001, s. 7).

Zihin kültürel bağlamın dışında var olmaz; hiçbir şey kültürden bağımsız değildir; ancak, bireyler yalnızca kendi kültürlerinin yansımaları da değildir. Bireyler arasındaki etkileşim, bireysel düşünceler için ortak bir çerçeve sağlamak ve bu çerçeve; her kültürün yaşam tarzını, fikirlerini veya duygularını zenginleştirmektedir (Lenzerini, 2011, s. 101).

Örgütlü toplumlarda öğrenme ve düşünme, bilgiyi yayma, eğitim kurumlarında gerçekleşir. Eğitim, en karmaşık ve aynı zamanda en sorumlu insan faaliyetlerinden biri olduğu için, eğitim kurumlarını kültür, eğitim ve birey arasındaki ilişkilerin ötesinde kültürel bağlamın dışında gözlemlemek imkânsızdır. Bundan dolayı eğitim zaman çerçevesi olmadan yapılamaz (Özbaş, 2012, s. 448).

Bir çocuk, gelişiminin gerçekleştiği sosyal bağlamından ayrılamaz; öğrenme, gelişimle sonuçlanmakta ve kültürel araçlar ile işaret sistemlerinin etkileşimi aracılığıyla sağlanmaktadır. Her kültürün canlı olduğu ve her toplumda farklı kültürlerin bir arada yaşadığı varsayımından yola çıkarak, doğru bir şekilde şu soruyu gündeme getirir: “Kültür için ne tür okullara ve nasıl öğretmenlere ihtiyacımız vardır?” ve “Ne tür bir kültüre sahip olmak istiyoruz?” Bu bağlamda kültür ile okullar ve öğretmenler

arasındaki gelecekteki ilişkiler üzerine okulların rolü çağdaş kültürle bir ilişki kurmaya ve öğrencilerin kültürel miras değerlerinin farkına varmalarını teşvik etmeye odaklanmalıdır (Dönmez ve Yeşilbursa, 2014, s. 428).

Okullar, aşağıdaki üç konumu birbirine bağlayarak ve tamamlayarak çağdaş kültürle ilişkiler kurabilirler:

(1) Çevrenin farkında olan konum, okulun kendisini saran çevreye yeterince benzer olmasını sağlar. Bir okulun başka bir çağdan gelmiş gibi davranması büyük bir hatadır; modası geçmiş değerlere ve formüllere sarılmak olsaydı, gerçeğin tam tersi olarak kabul edilirdi. Aksine okul, konuları ele alış biçimi ve uyguladığı pedagojik biçimler ile kabul ettiği davranış ve kullandığı donanım açısından “modern” olmalıdır. Okullar, öğrencileri sınavlara değil, hayata hazırlamalıdır. Öğrenciler ve öğretmenleri okulun dar alanından çıkmalı, açık havada bir müzeye, bir sergiye gitmeli; arkeolojik kazıları, şehir sokaklarını, meydanları, atölyeleri, laboratuvarları, stüdyoları ve fabrikaları ziyaret etmeli ve kültürel değerleri yerinde öğrenmelidirler. Öğretimin entelektüellikten arındırılması, içerikten yoksun başarı odaklı özelemlerin üstesinden gelinmesi, okulların hayata açılması, kapsamlı öğrenme ve öğrencinin eylem bağımsızlığı için bir gereklilik vardır. Bu nedenle, okul eleştirisinin tekrar tekrar sunulan eski ve yeni argümanları, yeni bir öğrenme ve öğretme kalitesi, yani yeni bir okul kültürü gereksinimine karşılık gelmektedir. Eğitim sistemi, kültürel miras değerlerine ve çağdaş kültürün değerlerine göre kademeli olarak dönüşmek zorundadır (Özbaş, 2012, s. 420).

(2) Okulun kültüre karşı mesafeli veya savunmacı bir konumu, onu, bir kayıp zaman ve kayıp kimlik arayışı içinde moda fikirleri pervasızca kabul etmekten alıkoyacaktır. Okul, geleceğinin bilginin doğuştan gelen anahtar niteliklerinde yattığını unutmamalıdır; başka bir deyişle, bilgiyi etkili bir şekilde aktarma, bilgiyi güvenilir bir şekilde yönlendirme, doğru bir biliş kapasitesi geliştirme ve “akıllıca” anlam oluşturma kapasitesindedir. Bu anlamda günümüz okulunun, sayısal ve resimsel diliyle aynı anda aile ve okul için bir tamamlayıcı ve rekabet işlevi gören, bilgi vermesinin yanı sıra davranışsal modeller de sunan sosyal medyanın etkisini dikkate alması gerekmektedir. Bu tür medya tarafından sunulan bilgi, bireysel olaylarla bağlantılıdır. Bununla birlikte, genellikle sıra dışı olanı vurgulayan sistematik olmayan bir bilgidir ve tarihsel, coğrafi, kültürel ve etnik özelliklerden yoksundur. Öğrencinin bu tür bilgileri konumlandırmasına, kodunu çözmesine ve yorumlamasına yardımcı olmak öğretmenin

görevidir. Medyanın kültüre geniş kapılar açtığını, ancak gençlerin kendi kişiliklerini inşa etmeleri için bir platform sağlamadığı unutulmamalıdır (Pietrobruno, 2013, s. 1261).

(3) Okulların kültürü öğretme noktasında; öğrencilere dünyayı (doğa ve toplumu) ve olayları gözlemlemek, onu keşfetmek, düşünmek, yansıtmak, sonuçlandırmak ve eylemde bulunmak, sorunları çözmek, akranlarla iletişim kurmak, sözel ya da yazılı olarak ve sanat yoluyla kendini ifade etmek konmuşunda gelişmesini sağlaması gerekmektedir (Yeşil ve Aydın, 2007). Günümüzde bütüncül bir eğitime ihtiyaç vardır; yani insan kişiliğinin fiziksel, entelektüel, estetik, duygusal ve ruhsal birçok boyutu dikkate alınmalı ve bu şekilde uyumlu bir gezegende yaşayan bütünleşmiş bir bireye doğru bir adım atılmalıdır. Öğrenme birey ve çevre arasındaki temastan kaynaklanan aktif bir süreçtir. Okulların ve kültürel mirasın ilişkisi, bilgi ve hayal gücünün yanı sıra yaşam deneyiminin de temelini oluşturmaktadır (Akkuş, Karaca ve Polat, 2015, s. 74).

Kültürel miras eğitimi, öğrencilerin farklı zaman dilimlerinde yaşayan insanların ekonomik, toplumsal ve kültürel durumlarını anlamasını, teknik gelişme süreçlerinin izlerini sürmelerini de kapsamaktadır. Bu nedenle kültürel miras eğitimi, süreklilik ve değişim kavramlarını beslemek suretiyle, insanoğlunun ekonomik toplumsal ve kültürel deneyimlerindeki devamlılığı, kültürün önemini ve kültürel miras değerlerini öğrencilerin anlamalarını sağlamaktadır. Her toplumun kendisini diğer toplumlardan ayıran bir geçmişi ve belleği vardır. Bundan dolayı da farklı zamanların özelliklerini izah eden kültürel miras değerleri hakkında eğitim, toplumsal belleğin yapılandırıcı bir unsur olarak önemlidir. Bununla birlikte kültürel miras eğitimiyle öğrencilerin milli ve yerel mirasın yanında evrensel dünya mirasının da farkına varmaları ve bunları korumaları gerektiğini öğretmelidir. Bu bağlamda kültürel miras eğitimi konusunda en büyük görev öğretmenlere düşmektedir (Özbaş, 2012, s. 450).

Çalışmada “kültürel miras”, “kültürel miras değerleri”, “kültürel miras eğitiminde öğretmen” kavramlarına yoğunlaşırken, söz konusu kavramların öğretmenlerin deneyimleri ve farkındalıkları perspektifinden incelenmektedir. Türkiye’de kültürel miras eğitiminde kültürel miras unsurlarının gelecek nesillere nasıl aktarıldığı ile öğretmenlerin bu konudaki deneyimleri ve farkındalıklarını tespit etmek amacıyla bu konu seçilmiştir.

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kültürel Miras Kavramı

Çok yönlü “kültürel miras” kavramının tanımı yalnızca Aydınlanma dönemine kadar dayansada, aslında medeniyet tarihinin başlarına kadar uzanmaktadır. Bununla birlikte, nesillerin mirası olan doğal miras anlamına gelen birçok unsur, tüm kültürlerde binlerce yıl boyunca kendiliğinden meydana gelmiştir (Akay, 2006, s. 41).

Yeni kültürel miras felsefesi, 1972’de kabul edilen Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına İlişkin UNESCO Sözleşmesi (UNESCO 1972) doğrultusunda kültürel ve doğal mirası birleştirmiştir (Vecco, 2010). Kavram, evrensel miras anlayışıyla sıkı sıkıya ilişkilidir; yenilikçiliği, kültürel ve doğal öneme sahip en değerli alanların sürekli olarak geliştirilen ortak koruma konseptine sahiptir (Gürçayır, 2011, s. 33).

İnsanların düşüncelerinin, hayatlarının ve umutlarının önemini tarih öncesinden günümüze sanat yoluyla ifade ettikleri için görsel sanatın bir kültür ürünü olduğuna inanılmaktadır. Kültürel mirasın çağdaş halk tarafından takdir edilmesi, mirasın değerine yakından bağlıdır ve bu hem sosyal rolleri hem de işlevleri etkileyen sosyal, ekonomik, çevresel ve bilimsel kararlarla ilgili yeni bir takdirle sonuçlanmaktadır. Hem maddi hem de maddi olmayan (maddi ve maddi olmayan miras) görsel sanatların bakımına yönelik yeni yaklaşımlar, teorik yönleriyle ilgili olarak bazı yeniden yönlendirmeleri gerektirmektedir. Ayrıca, değerlemenin bir formülünün belirlenmesi ve revizyonu da gereklidir (HEREDUC, 2005, s. 12).

Kültürel miras kavramının son çeyrek yüzyılda genişlemesi, koruma anlayışımızı büyük ölçüde değiştirmiştir. Uzun bir süre “kültürel miras”, tarihi ve estetik değerleri ile tanınan, geçmişten kalan önemli yerlerden oluşan dar bir grup anlamına geliyordu. Korunmaları, bu değerleri somutlaştırdığına inanılan fiziksel unsurların bozulmasını önleme girişimlerinden oluşuyordu (Gürel, 2018, s. 28).

Artık “kültürel miras” hem anıtsal hem de yerel mimariyi, bahçeleri, endüstriyel tesisleri, şehirleri ve tüm manzaraları kapsamaktadır. Günümüzde koruma; mirasın tanımlanarak değerlendirilmesini içeren, nasıl kullanıldığını, önemsendiğini,

yorumlandığını, kim tarafından ve kimler için yapıldığını belirleyen karmaşık ve devam eden bir sosyal süreç olarak anlaşılmaktadır (Gürçayır, 2011, s. 34).

Miras kavramının genişlemesi, kültürel öneme sahip olduğu düşünülen değerlerin genişlemesinin doğrudan bir sonucu olmuştur ve bu yeni değerler artık bu özel yerlerin korunması ve muhafaza edilmesi için alınan tüm kararların bir parçasıdır. Ancak miras değerleri daha fazla dikkat çektikçe, yerleşik koruma ilkelerine sıklıkla meydan okuyan ve korumanın kavranma şeklini etkileyen özelliklere sahip oldukları anlaşılmaya başlanmıştır (Oğuz, 2013, s. 8).

1960’larda mirasın kapsamı hem tipoloji ve ölçek hem de yaratma ve koruma arasındaki zaman aralığına göre genişlemeye devam etmiştir. Birçok grup kültürel değerleri için mücadele etmiş ve bu değerlerin tanınmasını ve onaylanmasını kazanmıştır ve sonuç olarak, artık toplumun farklı kesimleri için çeşitli şekillerde önemli olan yerleri ve nesnelere kapsayan genişletilmiş bir miras kavramı kabul edilmektedir. Miras artık sabit anlamı olan statik bir nesnelere dizisi olarak değil, “herhangi bir insan eserinin kasıtlı olarak anma işleviyle donatılabileceği” bir sosyal süreç olarak kabul edilmektedir. Zamanla maddi kültür ürünlerinin farklı gruplar ve topluluklar için tarihi ve estetiğin ötesinde farklı anlamlar taşıdığı ve bir miras yerinin özel önemini ona atfedilen değerler tarafından belirlendiği anlaşılmaya başlanmıştır (Oğuz, 2013, s. 8).

Çağdaş dünyada bulunan çeşitlilik, kültürel zenginlikleri ile çok yönlü toplumlara dayanmaktadır. Kültürel mirasın bu tür çeşitliliğe sahip topluluklarda bir uyum faktörü olarak rolünü teşvik etmek için çözümleri anlamak ve uygulamak gereklidir. Çağımızda yaşanan dijital devrim, bilgi ve iletişim teknolojisi, turizm ve toplu ulaşım, benzeri görülmemiş bir şekilde hızlı toplumsal değişimlere neden oluyor (Akkuş, Karaca ve Polat, 2015, s.76). Uzmanlar, koruma uygulamalarının hem tarihi hem de evrimi açısından zorlukların ve sorumlulukların farkındadır. Farkındalık, Batı medeniyetinde yerleşik olan kültürel mirasa yönelik tutumlardan kaynaklanmaktadır. Günümüzde koruma, bir miras nesnesi veya yerinin önemini korumak için tasarlanmış herhangi bir eylemi kapsadığı anlaşılmakta ve bir yerin kültürel değerlere sahip olduğunun kabul edildiği ve korumaya alındığı anda başlayan bir süreçtir. Geçmişte ve günümüzde koruma, değişimi kontrol etme ve yönlendirme girişimidir (Kılıçarslan, Demir ve Caber, 2015, s. 3).

Kültürel miras, bir grup veya toplumun geçmişten miras kalan fiziksel eserler (kültürel varlıklar) ve soyut niteliklerinin mirası olarak tanımlanabilir. Kültürel Miras, belirli yaklaşımların günümüze uygulanmasıyla geçmiş ve gelecek arasında köprü sunan bir kavramdır. Kültürel miras, bu gruplara veya toplumlara yüklediği değerlerden dolayı günümüzde yaşatılmakta ve gelecek nesillere bir değer olarak aktarılmaktadır (Ünal, 2013, s. 613).

Kültürel miras kavramı karmaşık tarihsel süreçlerin bir sonucu olarak gelişmiştir ve sürekli gelişmektedir. Kültürel ve doğal miras kavramı, tarihsel olarak değişen değer sistemlerine dayanmaktadır. Bu değerler farklı insan grupları tarafından tanınır. Bu farklı gruplar tarafından geliştirilen ve kabul edilen fikirler, dünya mirası, ulusal miras gibi çeşitli kültürel ve doğal miras kategorileri yaratmaktadır (Skounti, 2011, s. 30).

Kültürel miras nesnelere semboliktir. Kültürel ve doğal çevre açısından kimlikleri temsil etmektedirler. Bu nesnelere bağlantı ve geleneksel etkinlikler bir topluluk duygusu yaratmaktadır. Aynı zamanda, hangi nesnelere, anıtların veya doğal çevrelerin korunacağına seçimi, çeşitli kültürel anlatılar ve hem geçmiş hem de bugün hakkında toplumsal fikir birliği için gelecekteki yörüngesini belirlemektedir. “Üstün evrensel değer” gibi ifadeler ve bu nesnelere “insanlığa” ait olduğunun beyanına bağlı olarak kültürel miras kavramının ortaya çıkışı; anıtlara, binalara, sanat eserlerine, eserlere, peyzajlara farklı değerlerin yüklendiği uzun bir tarihsel gelişimin sonucudur. Bu fikirler, kültürel mirasın ve onun iç içe olduğu doğal çevrenin benzersiz ve yeri doldurulamaz olduğu anlayışıyla geliştirilmiştir. Kavramın ortaya çıkışı, koruma ya da muhafaza etme fikriyle doğrudan ilişkilidir (Kale, 2007, s. 314).

Sanat eserleri ve diğer kültürel şaheserler gibi daha küçük nesnelere toplama geleneği “antika meraklılarına” aittir. Geç Ortaçağ ve Erken Modern Dönem’deki ilk koleksiyonlar, ya çok seçkin topluluklardan ya da “bir odadaki bütün dünya” tipi ansiklopedik koleksiyonlardan oluşmaktadır. Bunlar uzun bir kurumsallaşma sürecinin ilk aşamalarıdır. Seçimleri, elde edilen zaman ve mekana özgü değer kavramlarına veya nesnenin nadir, estetik kalitesine dayanıyordu. Bu eserler, aynı zamanda bilinen dünyanın yeni ürünlerini keşfederek genişleyen çağdaş bilginin bir göstergesidir (Aliağaoğlu, 2004, s. 59).

19. yüzyıldan bu yana ulusal miras kavramı bu süreçte anahtar faktörlerden biri olmuştur. Bu, ulusal müzelerin, anıt koruma komisyonlarının ve kurumlarının tesis

edilmesini sağlamıştır. 20. yüzyılın ikinci yarısında, kendiliğinden gelişen hareketler, UNESCO gibi uluslararası kuruluş ve örgütler “dünya mirası”, “dünya belleği” gibi kavram ve kurumları dahil ederek birçok ulusun mirasının belirli yönlerini korumak için gerekli desteği elde etmede başarılı olmuşlardır (HEREDUC, 2005, s. 13).

Dünya mirası yaklaşımındaki doğal önyargılara rağmen, çağdaş miras çalışmalarında veya miras işinde daha bütünsel bir yaklaşımın kapısı açılmıştır. Aynı zamanda, kültürel miras uygulamalarındaki son gelişmeler ve daha genel olarak kültürel miras kavramının kullanımları ve suiistimalleri, “miras ticareti” bağlamında güçlü bir eleştirel yaklaşıma yol açmıştır. Kültürel miras kavramı, değerlerin ve nesnelerin korunmasına katkıda bulunurken, yenilenen milliyetçi hareketlerde, aşırılıkçı ve hatta şovenist taban örgütlerinde sıklıkla olumsuz bir rol oynamıştır. Bir yanda miras değerlerinin ve nesnelerinin kasıtlı olarak yok edilmesi ve diğer yanda çarpık, tarih dışı ya da propagandacı yorumlar dünyanın farklı yerlerinde, çeşitli ideolojilerden etkilenerek bulunabilmektedir (Gürel, 2018, s. 12).

21. yüzyılda mirasın, dünya çapında geliştirilebilen ve kullanılacak çok disiplinli yaklaşımlar ve metodolojiler tarafından en iyi şekilde hizmet edilen birden çok düzeyde anlam taşıdığı daha iyi anlaşılmaktadır. Kültürel miras, bir dizi beşeri bilimler, sosyal bilimler ve çevre araştırmalarının incelemesi kapsamındadır. Kültürel miras ve kaynak yönetimi sorunlarına çözümler, en iyi şekilde, ortak bir zemin aramak için farklılıkları kabul ederek ve çatışan çıkarları meşrulaştırarak elde edilmektedir (Avcı ve Memişoğlu, 2016, s. 113).

Kültürel Miras, gelenekler, uygulamalar, yerler, nesnelere, sanatsal ifadeler ve değerler dahil olmak üzere bir topluluk tarafından geliştirilen ve nesilden nesile aktarılan yaşam biçimlerinin bir ifadesidir. Kültürel Miras genellikle Somut Olmayan veya Somut Kültürel Miras olarak ifade edilir (ICOMOS, 2002).

İnsan etkinliğinin bir parçası olarak Kültürel Miras, değer sistemlerinin, inançların, geleneklerin ve yaşam tarzlarının somut temsilini üretir. Bir bütün olarak kültürün önemli bir parçası olan Kültürel Miras, antik çağlardan yakın geçmişe uzanan bu görünür ve somut izleri içermektedir (Gürçayır, 2011, s.34).

Kültürel miraslar; (i) yapılı çevre (binalar, şehir manzaraları, arkeolojik kalıntılar), (ii) doğal çevre (kırsal peyzajlar, kıyıları ve kıyı şeritleri, tarımsal miras), eserler (kitaplar ve belgeler, nesnelere, resimler) olarak üç kategoride ele alınmaktadır.

Kültürel Miras, gelenekler, uygulamalar, yerler, nesnelere, sanatsal ifadeler ve değerler dahil olmak üzere bir topluluk tarafından geliştirilen ve nesilden nesile aktarılan yaşam biçimlerinin bir ifadesidir. Kültürel Miras genellikle Somut Olmayan veya Somut Kültürel Miras olarak ifade edilir (ICOMOS, 2002).

İnsan etkinliğinin bir parçası olarak Kültürel Miras, değer sistemlerinin, inançların, geleneklerin ve yaşam tarzlarının somut temsilini üretir. Bir bütün olarak kültürün önemli bir parçası olan Kültürel Miras, antik çağlardan yakın geçmişe uzanan bu görünür ve somut izleri içermektedir.

1.1.1. Somut Olmayan Kültürel Miras

Kültürel miras, gelenekler, inançlar, beceriler, diller, sanatsal ifadeler ve folklordan oluşan somut olmayan kültürel mirasın yanı sıra tarihi, dini veya kültürel değere sahip yapılardan ve nesnelere oluşan somut mirası içermektedir. UNESCO, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Sözleşme, 2003 yılında yürürlüğe girmiştir. Bugüne kadar 174 taraf devlet tarafından onaylanan uluslararası toplumdaki geniş bir kabul görmüştür (UNESCO, 2003).

2003 yılında imzalanan sözleşme, 1972 tarihli Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına İlişkin Sözleşmesi ile birlikte, sözleşmenin iki tarafını sunmaktadır. Uluslararası hukukta kültürel mirasın korunması ve her iki aracın da popüleritesinin, taslaklarını hazırlayanların isteklerini oldukça aştığı yaygın olarak kabul edilmektedir. Her iki belgeye yönelik yaygın destek, kültürel mirasın her iki biçimini de koruma ve muhafaza etme ihtiyacına ilişkin genel bir hukuk görüşü olduğunu göstermektedir (Skounti, 2011, s. 35).

1972 sözleşmesi, örneğin “olağanüstü evrensel değere” sahip tarihi, dini veya kültürel değere sahip yapılar ve kalıntılar gibi doğal ve kültürel mirası kapsarken, 2003 sözleşmesi kültürel mirasın somut olmayan boyutları için daha geniş bir koruma planı oluşturmaktadır. 2. madde kapsamında 2003 sözleşmesine göre “somut olmayan kültürel miras; toplumların, grupların ve bazı durumlarda bireylerin tanıdığı uygulamaları, temsiller, ifadeleri, bilgi, becerileri ve bunlarla ilişkili araçları, nesnelere, eserleri ve kültürel alanları kültürel miraslarının bir parçası olarak kabul edilmektedir (Blake, 2001).

2003 Sözleşmesi, dünyada var olan her bir somut olmayan kültürel mirası korumayı amaçlamamaktadır; bunun mantığı, somut olmayan kültürel miras uygulamalarının tek hak sahibi ve taşıyıcıları olarak toplumların ve grupların kendilerinin, somut olmayan kültürel miraslarını gelecek nesiller için koruma ihtiyacını kabul etmeleri gerektiğidir. 2003 Sözleşmesindeki somut olmayan kültürel mirasın tanımı, bu kavramı iki boyutta ele almaktadır. Zamansal boyut, somut olmayan kültürel mirasın “nesilden nesile aktarılması” ve “sürekli yeniden yaratılması” gerektiği gerçeğiyle ilgilidir; bu nedenle, somut olmayan kültürel miras esasen “zaman testini” karşılamalıdır. Mekânsal boyut, çevrelerine, doğa ile etkileşimlerine ve tarihlerine karşılık olarak somut olmayan kültürel mirasın yeniden yaratılması gerektiği gerçeğiyle ilgilidir. Bu bağlamda, somut olmayan kültürel mirasla ilgili toplumlar için değeri belirlenerek tanımlanır. sahipler, yani toplumlar, gruplar ve bireyler (somut mirasın “olağanüstü evrensel değerinin” aksine), somut olmayan kültürel mirasın ne olduğunu tanımlayabilen ve gelecekte korunmasını sağlayabilenler onlardır. Sonuç olarak, söz konusu somut olmayan kültürel miras toplumlara ve gruplara; bir kimlik ve süreklilik duygusu sağlamalı, böylece kültürel çeşitliliğe ve insan yaratıcılığına saygıyı teşvik etmelidir (Somut Olmayan Kültürel Miras Sözleşmesi, 2003).

Bazı somut olmayan kültürel miras uygulamaları, tıpkı yaşayan bir insan gibi, sosyo-kültürel değerleri, bunlarla meşgul olan toplumların ve grupların yaşamlarından ve uygulamalarından koparılsa ölebilmektedir. Toplumlar somut olmayan kültürel miras uygulamalarını bırakırlarsa veya toplumların ve grupların soyu tükenirse, somut olmayan kültürel miras yok olmaya mahkûmdur (Güner, 2015).

Tablo 1: UNESCO Tarafından Belirlenen Türkiye'nin İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesi

Sıra	Unsur Adı	Kayıt Tarihi
1	Mevlevi Sema Töreni	2008
2	Meddahlık Geleneği	2008
3	Karagöz (Gölge Oyunu)	2009
4	Aşıklık Geleneği	2009
5	Nevruz Törenleri	2009
6	Geleneksel Sohbet Toplantıları	2010
7	Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali	2010
8	Alevi-Bektaşî Ritüeli: Semah Töreni	2010
9	Tören Keşkeği Geleneği	2011

10	Mesir Macunu Festivali	2012
11	Türk Kahvesi Geleneği ve Kahve Kültürü	2013
12	Türk Süsleme Sanatı: Ebru	2014
13	Geleneksel Çini Sanatı	2016
14	İnce Ekmek (Lavaş, Katırma, Yufka) Yapım ve Paylaşım Kültürü	2016
15	Hıdrellez: Bahar Kutlaması	2017
16	Işık Dili	2017
17	Dede Korkut Mirası: Destan Kültürü, Halk Masalları ve Müzik	2018
18	Geleneksel Türk Okçuluğu	2019
19	Geleneksel Zeka ve Strateji Oyunu: Mangala	2020
20	Minyatür Sanatı	2020

Somut olmayan kültürel mirası koruma ihtiyacı hem miras ögesinin kendisinin korunması hem de onu uygulayan toplulukların ve grupların kültürel kimliğinin korunması için çok önemli bir değerdir. Bu anlamda, 2003 sözleşmesi yalnızca bir insan uygulamasının sonucu olarak somut olmayan kültürel mirası korumakla kalmaz, aynı zamanda ilgili somut olmayan kültürel miras ögesini üreten, yasalaştıran ve sürdüren toplulukların ve grupların içinde somut olmayan kültürel mirasın uygulandığı temsilcilerine ve ayrıca koşullara koruma sağlamaktadır. Bu amaçla, 2003 sözleşmesinin maddi uygulaması, korumayı hem söz konusu somut olmayan mirasa hayat veren failleri hem de kültürel, dini veya manevi uygulamalar, araçlar, giysiler olsun, somut olmayan mirasın nesnelleştirilmiş veya somut biçimini kapsayacak şekilde genişletmektedir (Kutlu, 2009). Bu bakış açısıyla 2003 sözleşmesi, korunan somut olmayan kültürel mirasa somut bir boyut kazandırmakta ve böylece Sözleşmenin kapsamını BM tarafından desteklenen kültürel mirasın geniş ve bütünsel tanımıyla uyumlu hale getirmektedir. Ayrıca, 2003 sözleşmesi yalnızca mirasın korunması/yönetimi için yasal bir araç olduğunu iddia etmemekte, somut olmayan kültürel mirasın korunmasını, kültürel yaşama katılma hakkının kullanılmasını güvence altına alan insan hakları hukukunun temel ilkeleri içine; kültürel mirasa erişme ve bu mirastan yararlanma hakkı; ayrımcılığa uğramama hakkı; düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkı; ve sanatsal ifade ve yaratıcılık özgürlüğü hakkı gibi birçok hakkı yerleştirmektedir (Öksüz Kuşçuoğlu ve Taş, 2017).

1.1.2. Somut Kültürel Miras

Somut kültürel miras kavramı; anıtları, mimari yapıları, binaları, tarihsel-kültürel yapı ve mekanları, yani insan emeğiyle ortaya konulan ürünleri ifade eden ve sonraki kuşaklar nesiller için korunması toplumlar bakımından önemli olan eserleri belirtmektedir. Sözü edilen miraslar, genellikle arkeolojik, mimari, bilimsel ve teknolojik eserlerdir (Gögebakan, 2011).

Miras kavramı, kültürel ve doğal olmak üzere iki kategoride ele alınmaktadır; tarih, kültür, yaşam ve toplum alanlarıyla bir bağlantı içinde somut ve somut olmayan unsurları kapsamaktadır. Doğal miras, belli bir süreçte doğal şartlar ve faktörlerle oluşan, daha sonra doğal olarak ya da insan eliyle şekillenen, tarihsel, estetik ve kültürel önemi olan, somut ya da somut olmayan değerler şeklinde ifade edilmektedir (Demirbulat, Saatçi ve Avcıkurt, 2015).

Kültürel miras kavramı, toplumların bir tür hafızası olarak onların tarihi bünyesinde barındıran, geçmişe ait değerleri geleceğe nakleden bir nitelikte, toplumsal kimliğin oluşmasını sağlayan ve bir süreklilik çerçevesinde bugüne kadar ulaşabilmiş evrensel, ulusal ya da yerel niteliklere sahip somut ve somut olmayan bütün varlıklardır. Başka bir ifadeyle kültürel miras kavramı, geçmişten miras olarak aktarılan, insanların, devamlı gelişim içinde olan değer, inanç, gelenek ve bilgilerinin anonim bir yansıması ya da karşılığı şeklinde değerlendirdikleri bir kaynaktır (Gögebakan, 2011).

Bu noktada somut olma vurgusuyla kültürel miras kavramı, dil, folklor, töre, gelenek görenek ve örf, adet gibi somut olmayan miraslar dışında kalan insan eylemi, çalışması, emeği, yeteneğiyle ortaya çıkmış, toplumsallaşmış ve ortak kültürün bir sembolü haline gelmiş eserleri ifade etmektedir (Can, 2009).

Nitekim kültürel miras kabul edilebilecek unsurları, UNESCO tarafında 1972 yılında imzalanarak kamuoyuna açıklanan “Doğal ve Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi” 1. Maddesinde aşağıdaki gibi ifade edilmektedir;

- **Anıtlar:** Tarih, sanat veya bilim açısından istisnâ evrensel değerdeki mimari eserler, heykel ve resim alanındaki şaheserler, arkeolojik nitelikte eleman veya yapılar, kitabeler, mağaralar ve eleman birleşimleri.

- **Yapı Toplulukları:** Mimarileri, uyumlulukları veya arazi üzerindeki yerleri nedeniyle tarih, sanat veya bilim açısından istisnâ evrensel değere sahip ayrı veya birleşik yapı toplulukları.
- **Sitler:** Tarihsel, estetik, etnolojik veya antropolojik bakımlardan istisnâ evrensel değeri olan insan ürünü eserler veya doğa ve insanın ortak eserleri ve arkeolojik siteleri kapsayan alanlar.”

Literatürde genellikle, taşınmaz ve taşınır şeklinde sınıflandırılan somut kültürel mirasın kapsamı içinde doğal miras varlıklarına da yer verilmektedir. Kültürel özelliklere sahip doğal alanlar ve manzaralar da aslında doğa ile insanın el birliğiyle ortaya çıkardığı eserlerdir. Söz konusu yerler, toplumların gelişimiyle beraber yerleşim yerlerini tarihi platformdan çıkarmak suretiyle, o toplumun mekânsal ve fiziksel olarak yaşamaya devam eden ve doğal çevreyi, kültürel, iktisadi ve toplumsal yapılarını resmeden, o devrin ve sosyal yapısının bilgilerini bugüne taşıyan alanlardır (Kurtar ve Somuncu, 2013).

Somut kültürel miraslar olarak tanımlanan değerlerin evrensel bir değerlendirme biçimi ya da ölçütü vardır. Dünyanın doğal ve kültürel mirasının korunmasına ilişkin sözleşme, bunlardan ölçütlerin en önemlisidir. Bu noktada somut kültürel miras değeri olarak anıtlar, alanlar, yapı grupları ifade edilmektedir. Daha kapsamlı bir tasnifle somut kültürel miras, taşınabilir ve taşınamaz somut kültürel miras şeklinde iki grupta ele alınmaktadır. Taşınır ve taşınmaz kültürel miras şeklinde iki grupta ele alınan somut kültürel mirasların taşınmaz kültürel miras alanında yer alan eserler; arkeolojik çalışmalara bağlı olarak elde edilmiş mimari eserler, eşyalar, anıtlar, arkeolojik tarihi yapı, siteler, alan ve parklar, dini yapı merkezler ve binalar, kanallar, kültürel doğa manzaraları, konaklar, köprüler, değirmenler, çeşmeler gibi sıralanabilmektedir. Taşınır şeklinde nitelendirilmiş olan somut kültürel miras; resimler, heykeller, el sanatları, müzik aletleri, süs eşyaları ve takılar, arşivler, kütüphane eserleri, fotoğraflar, eski paralar ve günlük eşyalar olarak gösterilmektedir (Ahunbay, 2007).

Tablo 2: Somut Kültürel Miras Kategorileri

Somut Kültürel Miraslar	
Taşınmaz Kültürel Miras	Taşınır Kültürel Miras
Anıtlar, Mimari Yapılar	Para ve Sikkeler
Tarihi Merkezler	Resimler
Arkeolojik Sit Alanları	Süs Eşyaları ve Takılar
Tarihi Binalar	Müzik Aletleri
Doğal ve Kültürel Manzaralar	El Yazması Eserler
Türbe ve Mezarlar, Köprüler	Heykeller
Tarihi Bahçe ve Parklar	Arşivler
Doğal Oluşumlar	Günlük Kullanılan Eşyalar
Su ve Yel Değirmenleri	

Kaynak: (Aslan ve Ardemagni, 2006)

UNESCO 17. Genel Konferansı, 17 Ekim-21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris'te toplanmış ve 16 Kasım 1972 tarihinde UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmeyi kabul etmiştir. Türkiye sözleşmeye 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı Kanunla taraf olma kararı almış, Kanun Bakanlar Kurulu tarafından 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı Kararla onaylanmış ve 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Gerekli belgelerin UNESCO Genel Merkezi'ne sunulmasıyla Türkiye Sözleşmeye 16.03.1983 tarihinde resmen taraf olmuştur. 1972 Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunması Sözleşmesi'ne göre oluşturulan ve Dünya Mirası Komitesi (DMK) tarafından belirlenen Dünya Mirası Listesi'nde Dünya Miras Alanı olarak ilan edilen 1121 miras yer almaktadır. Bunlardan 869'u kültürel, 213'ü doğal ve 39'u karma (doğal ve kültürel) miraslardır. Türkiye'nin bu listede 16'sı kültürel, 2'si karma olmak üzere 18 miras alanı bulunmaktadır (Bkz. Tablo 3):

Tablo 3: Dünya Mirası Listesi'ndeki Türkiye Miras Alanları

Sıra	Unsur Adı	Kayıt Tarihi
1	Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası (Sivas)	1985
2	İstanbul'un Tarihi Alanları (İstanbul)	1985
3	Göreme Milli Parkı ve Kapadokya (Nevşehir) (Karma Miras Alanı)	1985
4	Hattuşa: Hitit Başkenti (Çorum)	1986
5	Nemrut Dağı (Adıyaman)	1987
6	Hieropolis-Pamukkale (Denizli) (Karma Miras Alanı)	1988
7	Xanthos-Letoon (Antalya-Muğla)	1988
8	Safranbolu Şehri (Karabük)	1994
9	Truva Arkeolojik Alanı (Çanakkale)	1998
10	Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi (Edirne)	2011
11	Çatalhöyük Neolitik Alanı (Konya)	2012
12	Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa)	2014
13	Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (İzmir)	2014
14	Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri Kültürel Peyzajı (Diyarbakır)	2015
15	Efes (İzmir)	2015
16	Ani Arkeolojik Alanı (Kars)	2016
17	Aphrodisias (Aydın)	2017
18	Göbekli Tepe (Şanlıurfa)	2018

UNESCO tarafından 1972'de kabul edilen Dünya Kültürel ve Doğal Mirasın Korunmasına Dair Sözleşme çerçevesinde oluşturulan Dünya Doğal ve Kültürel Mirası listesinde Azerbaycan'ın ev sahipliği ve başkanlığında 2019'da Bakü'de yapılan Dünya Mirası Komitesi 43. Oturumunda listeye eklenen miraslar ile beraber 1121 miras bulunmaktadır. Bu miraslardan 869 tanesi kültürel, 213 tanesi doğal ve 39 tanesi karma (kültürel ve doğal) miraslardır. Sözü edilen listede Türkiye'nin 16 tanesi kültürel, 2 tanesi karma olmak üzere 18 tane mirası yer almaktadır.

Şekil 2: UNESCO Dünya Mirası Listelerine Giren Eserlerle İlgili Düzenlenen Sertifika Örnekleri

UNESCO Dünya Mirası listelerine Dünya Miras Komitesi'nce dahil edilen bu mirasların yanında bir de bu listede yer alması önerilmekle birlikte adaylık süreçleri henüz tamamlanmamış miraslardan meydana gelen Geçici Liste yer almaktadır. Üye Devletler için Geçici Liste ulusal bir envanter niteliği taşımaktadır; asıl listeye müracaat eden alanlar bu listeden seçilmek suretiyle tespit edilmektedir. UNESCO tarafından belirlenen Dünya Mirası Geçici Listesi'nde taraf devletlerden 178 tanesinin 1740 adet mirası bulunmaktadır. Geçici Listede Türkiye'nin ilki 1994'te sunulmuş olan ve 2020'de güncellenmiş haliyle 77 kültürel, 3 doğal ve 4 karma olmak üzere toplamda 84 kültürel mirası yer almaktadır ((UNESCO Türkiye Millî Komisyonu, 2019).

UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesine Türkiye'den girmiş Alanlar, Listeye Kaydediliş Tarihleriyle, Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Kültürel Miraslar

Sıra	Unsur Adı	Kayıt Tarihi
1	Karain Mağarası (Antalya)	1994
2	Ahlat Mezar Taşları (Bitlis)	2000
3	Alahan Manastırı (Mersin)	2000
4	Alanya (Antalya)	2000
5	Harran ve Şanlıurfa (Şanlıurfa)	2000
6	İshakpaşa Sarayı (Ağrı)	2000
7	Konya Selçuklu Başkenti (Konya)	2000
8	Mardin Kültürel Peyzajı (Mardin)	2000
9	Selçuklu Kervansarayları Denizli-Doğubayazıt Güzergâhı	2000
10	St. Nicholas Kilisesi (Antalya)	2000
11	St. Paul Kilisesi, St. Paul Kuyusu ve Tarihi Çevresi (Mersin)	2000
12	Sümela Manastırı (Trabzon)	2000
13	Likya Uygarlığı Antik Kentleri (Antalya ve Muğla)	2009
14	Perge Arkeolojik Alanı (Antalya)	2009
15	Sagalassos Arkeolojik Alanı (Burdur)	2009
16	Eşrefoğlu Camii (Konya)	2011
17	Hatay, St. Pierre Kilisesi (Hatay)	2011
18	Aizanoi Antik Kenti (Kütahya)	2012
19	Beçin Ortaçağ Kenti (Muğla)	2012
20	Birgi Tarihi Kenti (İzmir)	2012
21	Gordion (Ankara)	2012
22	Hacı Bektaş Veli Külliyesi (Nevşehir)	2012
23	Hekatomnos Anıt Mezarı ve Kutsal Alanı (Muğla)	2012
24	Niğde'nin Tarihi Anıtları (Niğde)	2012
25	Mamure Kalesi (Mersin)	2012
26	Odunpazarı Tarihi Kent Merkezi (Eskişehir)	2012
27	Yesemek Taş Ocağı ve Heykel Atölyesi (Gaziantep)	2012
28	Zeugma Arkeolojik Alanı (Gaziantep)	2012
29	Sardes Antik Kenti ve Bintepeleer Lidya Tümülüsleri (Manisa) 2013	2012
30	Laodikeia Arkeolojik Alanı (Denizli) 2013	2013
31	Akdeniz'den Karadeniz'e Kadar Ceneviz Ticaret Yolu'nda Kale ve Sur Yerleşimleri 2013	2013
32	Anadolu Selçuklu Medreseleri (Konya, Kayseri, Sivas, Erzurum, Kırşehir) 2014	2014
33	Anavarza Antik Kenti (Adana) 2014	2014
34	Kaunos Antik Kenti (Muğla) 2014	2014

Tablo 4: Kültürel Miraslar (Devamı)

Sıra	Unsur Adı	Kayıt Tarihi
35	Korykos Antik Kenti (Mersin)	2014
36	Arslantepe Arkeolojik Alanı (Malatya)	2014
37	Kültepe - Kanesh Arkeolojik Alanı (Kayseri)	2014
38	Çanakkale ve Gelibolu 1. Dünya Savaşı Alanları (Çanakkale)	2014
39	Eflatun Pınar: Hitit Kaya Anıtı (Konya) 2014	2014
40	İznik (Bursa)	2014
41	Mahmutbey Camii (Kastamonu)	2014
42	Ahi Evran Türbesi (Kırşehir)	2014
43	Vespasianus - Titus Tüneli (Hatay)	2014
44	Zeynel Abidin Camii ve Mor Yakup (St. Jacob) Kilisesi (Mardin)	2014
45	Akdamar Kilisesi (Van)	2015
46	Aspendos Antik Kenti Tiyatrosu ve Su Kemerleri (Antalya)	2015
47	Eshab-ı Kehf Külliyesi (İslami-Osmanlı Sosyal Kompleksi) (Kahramanmaraş)	2015
48	Mudurnu Tarihi Ahi Kenti: Ahiliğin Tanıkları (Bolu)	2015
49	Dağlık Frigya (Eskişehir, Kütahya, Afyon)	2015
50	Stratonikeia Antik Kenti (Muğla)	2015
51	Uzunköprü (Edirne)	2015
52	İsmail Fakirullah Türbesi ve Işık Kırılma Mekanizması (Siirt)	2015
53	Yıldız Sarayı Kompleksi (İstanbul)	2015
54	Bodrum Kalesi (Muğla)	2016
55	Sivrihisar Ulu Camii (Eskişehir)	2016
56	Hacı Bayram Camii ve Çevresindeki Tarihi Alanlar (Ankara)	2016
57	Sultan II. Beyazıd Han Külliyesi (Edirne)	2016
58	Nuruosmaniye Külliyesi (İstanbul)	2016
59	Malabadi Köprüsü (Diyarbakır)	2016
60	Tuşpa/Van Kalesi, Van Tarihi Kenti ve Höyüğü(Van)	2016
61	Kıbyra Antik Kenti (Burdur)	2016
62	Yivli Minare Camii (Antalya)	2016
63	Assos Arkeolojik Alanı (Çanakkale)	2017
64	Ayvalık Endüstriyel Peyzajı (Balıkesir)	2017
65	İvriz Kültürel Peyzajı (Konya)	2017
66	Priene Arkeolojik Alanı (Aydın)	2018

Tablo 4: Kültürel Miraslar (Devamı)

Sıra	Unsur Adı	Kayıt Tarihi
67	Gaziantep Yeraltı Suyu Yapıları: Livas ve Kasteller (Gaziantep)	2018
68	Erken Dönem Anadolu Türk Mirası: Danişmend Beyliği Başkenti Niksar (Tokat)	2018
69	Justinian Köprüsü (Sakarya)	2018
70	Sarıkaya Roma Hamamı (Yozgat)	2018
71	Harput Tarihi Kenti (Elazığ)	2018
72	Anadolu'daki Ahşap Çatılı ve Ahşap Taşıyıcılı Camiiler (Konya-Eşrefoğlu Camii, Kastamonu-Mahmut Bey Camii, Eskişehir-Sivrihisar Camii, Afyon-Afyon Ulu Camii, Ankara-Arslanhane Camii)	2018
73	İzmir Tarihi Liman Şehri (İzmir)	2020
74	Koramaz Vadisi (Kayseri)	2020
75	Zerzevan Kalesi ve Mithraeum (Diyarbakır)	2020
76	Karatepe Aslantaş Arkeolojik Alanı (Osmaniye)	2020
77	Beypazarı Tarihi Kenti (Ankara)	2020

Tablo 5: Karma (Doğal ve Kültürel) Miraslar

Sıra	Unsur Adı	Kayıt Tarihi
1	Harşena Dağı ve Pontus Kralları Kaya Mezarları (Amasya)	2015
2	Güllük Dağı-Termessos Milli Parkı (Antalya)	2000
3	Kekova (Antalya)	2000
4	Kemaliye Tarihi Kenti (Erzincan)	2021

1.2. Kültürel Miras Eğitimi

Kültürel miras, insanların mülkiyetten bağımsız olarak, sürekli gelişen değerlerinin, inançlarının, bilgilerinin ve geçişlerinin bir yansıması ve ifadesi olarak tanımladıkları, geçmişten miras kalan bir kaynak grubudur. Zaman içinde insanlar ve yerler arasındaki etkileşimden kaynaklanan çevrenin tüm yönlerini içermektedir (Avrupa Konseyi, 2005).

Kültürel miras, geçmişten günümüze kadar varlığını sürdüren, çeşitli dönemlerde tanık olunan değerlerin temsili ile tarihi bir belge niteliğini yansıtır. Bu mirası korumanın önemi ve gerekliliği çeşitli çalışmalarla vurgulanmakta; kültürün tarihsel sürekliliğini sağlamada Kültürel mirasın korunması hem bir uygarlığın göstergesi hem de bireyler arasındaki toplumlar arası ilişkileri güçlendiren, yaşam ortamına saygıyı

etkileyen bir araçtır. Bir toplum, ancak yaşadığı toprakların önceki uygarlıklarının ürünlerini koruduğu ve bu ürünlere yeniden yaşama koşullarını sağladığı ölçüde uygardır (Tapan, 2014).

Faro Sözleşmesi (2005) tarafından kabul edilen tanım, kültürel miras kavramından tekil anıtların, arkeolojik alanların, tarihi bina gruplarının, peyzajın veya tarihi şehir merkezlerinin korunmasına veya muhafaza edilmesine ilişkin geleneksel bir kavram olarak farklıdır. Sözleşme, kültürel çevre ile ilgili karar alma ve yönetim süreçlerine vatandaş katılımını teşvik etmektedir. Bu düşünce, 2014 yılında “Önce Miras! Avrupa Birliği Konseyi Yunanistan Başkanlığı tarafından düzenlenen “Sürdürülebilir Avrupa için Ortak Bir Yaklaşım Doğru”. “Akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı bir büyüme” için bir kaynak ve ön koşul oluştururken, mirasın aktif katılım ve sosyal sorumluluk için bir itici güç olarak geliştirilmesi ve teşvik edilmesi önerilmektedir (Council of the European Union, 2014).

Örgün eğitim, halkın katılımını ve katılımın yönünü ele almaktadır. Kültürel miras boyutunun, özellikle temel bir konu olarak değil, disiplinler arası eylemler yoluyla eğitimin tüm seviyelerine dahil edilmesi önerilmektedir (Faro Sözleşmesi, Madde 13). Ayrıca Faro Sözleşmesi, Avrupa'nın ortak mirasının tanınması için çok taraflı işbirliklerini teşvik etmektedir (Faro Sözleşmesi, Madde 17).

Toplumların yaşamlarının seyrini biriktirmeye, geliştirmeye ve yeni sentezlerle zenginleştirmeye ve sonraki nesillere aktararak sürekliliğini sürdürmeye yardımcı olan kültürel miras, insanoğlunun kendi içinde takip ettiği bir veri topluluğu olarak kabul edilmektedir. Bir anlamda insanın yaşam karşısındaki durumunu temsil eder, varlığına kanıt sağlar (Çankaya, 2006).

Kültürel mirasın korunması, geçmişi bir bütün olarak tanıyarak şimdiki duruma nasıl evrimleştiğimizi göstermemizi sağlar ve kültürel sentezlerin oluşumuna ışık tutarak günümüz koşullarını değerlendirmemize yardımcı olur. Kesinlik ve iyileştirme çabası, kültürel devamlılığın güvence altına alınması, bireylere içinde yaşadıkları çevre ile ilgili akrabalık ve sahiplenme duygusu aşılması gibi amaçlar kültürel korumayı zorunlu kılmaktadır (Tapan, 2014).

Türkiye’de Osmanlı döneminden başlayarak kültürel mirasın korunması için çeşitli adımlar atılmıştır. Madran (2002), Osmanlı toplumunda kültür varlıklarının korunmasına yönelik en önemli kurumsallaşmanın vakıflar olduğunu belirtmektedir.

Batılılaşma süreci ile birlikte koruma çalışmaları 1958 tarihli Tapu Kanunu ile başlamış, bunu 1848 ve 1864 yıllarında Ebniye Nizamnameleri takip etmiştir. Korumaya ilişkin ilk yasal düzenleme 1869 yılında çıkarılan Asar-ı Atika Nizamnamesi'dir. 1874 yılında güncellenmiş, antikaların tanımı ve sınıflandırılması yapılmış ve eski eserlerin devlete ait olduğu hükmü ilk kez geliştirilmiştir. 19. yüzyılın ortalarında ise müzecilik çalışmaları başlamıştır. 1917 yılında Muhafaza-i Asar-ı Encümeni'nin kurulmasından sonra Cumhuriyet döneminde 1951 yılında 5805 sayılı Kanun ile Tarihi Gayrimenkuller ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEE-AYK) kurulmuştur. Bu Konsey, rölöve, restorasyon ve restitüsyon projeleri gibi karar verme görevlerini üstlenmiştir. 1973 yılında 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu çıkarılmıştır. Aynı dönemde Türkiye de koruma ile ilgili uluslararası sözleşmeler imzalamıştır. Katılıyor 1964 Venedik Sözleşmesi, 1965 Avrupa Konseyi ve Barselona Sempozyumu gibi etkinliklere katılmıştır. Ayrıca 1965 yılında UNESCO tarafından kurulan ve uluslararası kabul görmüş kararlara (Tapan, 2014) uyduğu ICOMOS'a üye olmuştur.

Türkiye'de cumhuriyet döneminden bu yana atılan önemli adımlara ve kanun ve yönetmeliklerin uygulanmasına rağmen sağlıklı bir koruma anlayışının geliştirilemediği görülmektedir. Kültür varlıkları halen yeterli düzeyde korunamamakta ve birçok kültür varlığımız zaten kayıptır. Etkili korumanın istenilen düzeyde sağlanamamasının nedenleri üzerine çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Örneğin Tapan (2014) bunu sosyal ve ekonomik alanlardaki çarpıklıklara, şehir planlamasına ilişkin hatalı kararlara, bu konuda kamuoyunun bilinçsiz olmasına, denetim eksikliğinin yanı sıra uygulamaya ilişkin hatalı kararlara bağlamaktadır (Tunçer, 2017).

Tarihi ve kültürel çevrenin korunması konusunda toplumsal bilincin gelişmemiş olması, kentleşmenin hızlanması, arazi değerinin enflasyonu, hatalı imar planlaması, ekonomik yetersizlik, çevreyi korumak ve restore etmek için kaynak yetersizliği gibi nedenlerle değerlerimizin yok edildiğini savunuyor. Eğitim eksikliği ve seçilen alanların turizm amaçlı kötüye kullanılması. Tüm çalışmalarda vurgulanan tek ortak nokta, kültürel mirasın korunması konularında eğitimin önemidir (İslamoğlu, 2018).

Kültürü merkeze alan eğitim ortamı, değerlendirilmesi, korunması ve erken yaşlardan itibaren çocuklara aktarılması gereken kültürel mirası içerirken, aynı zamanda korunmasının önemi konusunda farkındalık yaratmaktadır. Bu anlamda eğitim kurumlarının görevi, yaratıcı alanlar başta olmak üzere çeşitli öğretim alanları

aracılığıyla eşsiz kültürel ve doğal mirası; ona değer vermeyi ve korumayı öğretmektir (Akkuş, Karaca ve Polat, 2015).

Okulun kültürel-mirasla ilgili ortamı, canlı ve dinamik yetiştirme faaliyetleri için önemli bir kaynak olarak algılanmakta ve eğitim, miras alınan tarihi değerlerin içselleştirilmesi süreci olarak görülmektedir. İnsanın belirli bir çevrede yarattığı maddi ve manevi mirasın bütününe sunan miras ve geleneksel değerler bağlamında, yetiştirme, öğrencilerin “şimdiki anı” ve onun içindeki yerini daha iyi anlamalarını sağlayarak öğrencileri bu konuda yönlendirmektedir. Kişisel gelişim ve onları bir kimliğe ve gelişmiş bir davranış, iletişim ve tepki tarzına sahip bireyler olmaya teşvik etmektedir (Ültanır, 2003).

Öğrencileri çevrelerindeki kültürel mirasın değerlerine duyarlı hale getirmek için yetiştirme pratiği, gerçeklerin sözlü olarak ifade edilmesi ve pasif bir şekilde özümsemesi şeklinde yapılmamalıdır. Öğrenciler, bu konuda mümkün olabilecek en iyi koşulları yaratarak etkileşimli, bütünleştirici öğrenme yoluyla; miraslarını pratik olarak deneyimlemek ve yaşamak, gerçekliğin yaratıcı bir yorumunu ve yaratıcı iletişimi ima eden otantik etkinlikler ve anlık deneyim yoluyla idrake giden bir yöntemle öğrenmeyi bir teşvik etmektir (Demirel, 2012). Bu konuda öğretmenler; okula sadece kültürel yaşama hazır olunan bir yer olarak değil, aynı zamanda bir kültür ve medeniyet kaynağı ve kültürel ve medeni bir yaşam biçiminin destekleyicisi olarak da yaklaşmalıdır. “eylem odaklı öğretim” yoluyla bütünleştirici öğretim ve öğrenme, yetiştirme hedefine ulaşmak için olası bir yoldur. Kültürel miras değerlerini öğrenmeye yönelik bütünleştirici öğrenme ve öğretimin gerekliliği, okul deneyiminin öğrencinin yaşam ortamında daha yoğun bir şekilde öne çıkması ve tüm kişiliğini etkilemesinden kaynaklanmaktadır ve böylece okul giderek yaşamın kendisi haline gelmektedir. Bu nedenle, okuldaki öğrenme ve öğretim karakterini değiştirmek ve entelektüel öğrenmeyi aşan ve öğrencilerde daha kapsamlı bir gelişim sürecini teşvik eden deneyimler için bir çerçeve sağlamak gerekmektedir. Metodik bir öğretim ilkesi olarak eylem odaklı yaklaşımdan yola çıkarak eylem odaklı öğretim kavramının özellikleri aşağıda verilmiştir (Ivon Kuscevic, 2013):

- Eylem odaklı öğretim, öğrenci ve öğretmenin mümkün olduğu kadar çok duyuyu harekete geçirirken birlikte bir şeyler yapmaya, uygulamaya, çalışmaya teşebbüs ettiğini ima etmektedir. Bu öğretim modeli; zihin, duygular, eller, bacaklar,

gözler, kulaklar gibi manevi ve duyuşal-bedensel faaliyetleri bir araya getirilmelidir. Mirasın değerlerini deneyimlemeyi ve anlamayı, kişisel tutumları ve öğrencinin tüm kişiliğini oluşturmayı amaçlayan öğrenme, öğrencinin kültürel-miras ortamında yaşadığı farklı deneyimler arasında aktif bir ilişki kurmalıdır. Bu tür bir öğrenme, nesnelere ve sosyal ilişkilerle etkileşim yoluyla öğrencinin otantik deneyimlerinin, olaylarının ve durumlarının bir analizi ve bunların “özgür” yorumuyla başlar. Öğretmenin görevi, ilgiyi uyandırmak ve aktarmak ve öğrencileri hayattaki her şeyin birbiriyle bağlantılı olduğunu ve bu bütündeki yerlerini algılamaya teşvik etmektir. Sınıfın (okulun) tüm didaktik-metodolojik organizasyonunun yanı sıra içerik, ilkeler, yöntemler ve eylemler, öğrencinin kişiliğini (kimliğini) temel amaç olarak geliştirmeye yardımcı olmalıdır (Kartal, 2005, s. 240). Öğrenci okulda daha iyi bir yaşam için hazırlandığından, ahlaki değerlere saygılı, doğaya ve toplumun gelişimine uygun, yaşamı değerli içeriklerle zenginleştirme eğilimlerine dahil edilmelidir. Öğrenmeye yönelik bütünleştirici yaklaşım, öğrencinin sadece bir parçası olarak değil, aynı zamanda yaratıcısı ve uygulayıcısı olarak, onun eğilimlerine uyum sağlayarak, onu değiştirerek ve geliştirerek hayatta öğrenmesini ve eyleme geçmesini öne çıkarmaktadır. Öğrencilerin bu dünyada ve hayatta sadece gelip geçen bir misafir olmadıklarını, doğadaki tüm varlıklara ve doğadaki varlığa karşı makul ve konuksever bir ev sahibi olma göreviyle emanet edildiklerini bilmeleri önemlidir (Puren, 2004).

- Öğretmenin de öğrendiğini öğreten bir yaklaşım uygulamak, tüm öğrenme ve öğretme süreci boyunca öğretmen ve öğrenciler arasında kalıcı ve şeffaf bir iletişim sağlamaktadır. Bu tür bir ekip çalışması, öğrenme ve öğretme sorunlarına ışık tutacağı için; problemler başarılı bir şekilde çözülmesi, verimli iletişim sağlanması, görgü, dil ve düşüncelerin geliştirilmesi, dinleme ve sözlü anlatıma hakim olunması mümkün hale gelmektedir (Perrichon, 2008; akt. Günday ve Atmaca, 2017).
- Eylem odaklı öğretim, “gerçeklik” ile aktif bir ilişki kurmaya çalışır. Çevresindeki mirasın değerlerini anlamak için “yaşayarak yaşamayı öğren” yaklaşımı, diyalog ve modelleme yoluyla öğrenmeyi gerektirmektedir. Diyaloğun etkinliği yalnızca doğrudan bilgi aktarımında ve yaşam koşullarındaki çeşitli çelişkileri ortaya çıkarma potansiyelinde değil, aynı

zamanda öğrencilerin ahlaki eylem ve davranışlarına yönelik fırsatlarda da yatmaktadır. Öğretmenin davranışı, öğrencilerin düzgün ve kültürel davranışları için bir rol modeli olarak hizmet etmektedir. Öğretirken “olumlu modeller” oluşturmada başarılı olmak için öğretmenin samimi, yardımsever ve güvenilir olması, dolayısıyla meşru, deneyimli, tek kelimeyle otantik bir profesyonel ve okulun çevresinin kültür merkezi olması gerekmektedir (Puren, 2004).

- Model, başlangıçta esas olarak “ortak organizasyon” ve “ortak sorumluluk” olmasına rağmen, öğrencilerin öz-örgütlenme ve öz-sorumluluğu için çok fazla alan sunmaktadır. Etkinlik planı; sadece öğretmen tarafından değil, öğrenci tarafından da belirlenmektedir. Okul içinde ve dışında, ailede ve akran grubundaki yaşam, öğrenme durumlarını seçmek için yeterli uyaran sunmaktadır (Günday ve Atmaca, 2017).
- Eylem odaklı öğretim, hedefe yöneliktir ve faaliyetler yoluyla gerçekleştirilecek hedefleri belirlemelidir. Sorun, öğretmenin öğretim hedeflerinin öğrencinin eylem hedefleriyle bağlantılı olması gerektiği gerçeğinde yatmaktadır (Puren, 2004).
- Öğretim, somut ürünler yaratma olasılığını takip etmektedir. Bu ürünler duyularla algılanabilir veya faydacı ve bilgilendirici bir değere sahip olabilmektedir (Günday ve Atmaca, 2017).
- Bu tür bir öğretim, öğretmenlerin, öğrencilerin ve çevredeki diğer insanların ortak eylemi yoluyla işbirliğini gerektirmektedir. Öğrenme, yalnızca öğretmenle değil, sürece dahil olan herkesle genel etkileşim yoluyla gerçekleşmektedir. Belirli durumlarda, işbirliği süreci, belirli bir ürünün inşası kadar önemlidir. Sosyal öğretim ciddiye alınır: küçük gruplar ve iş etkinliklerinde ortaklık, eylem odaklı öğrenmede gerekli sosyal biçimlerdir (Puren, 2004).
- Eylem odaklı öğretim, bilinen ve benzer öğretim biçimlerini bütünleştirme kapasitesine sahip bir kavramdır, örneğin: “buluş yoluyla öğrenme” (hipotezler oluşturup doğrulayarak araştırma ve yapılandırma yoluyla öğrenme), “örneklik ilkeleri”, parçadan bütüne öğretim metodu (öğrenme hacminin azaltılması), “ampirik öğretim” (deneyim olasılıkları, ilkenin açık bir şekilde anlaşılması noktasına kadar takip edilir: okul dışında, “uygulamalı” deneyime sahip olmak) bu konuda yararlanılabilecek öğretim metotlarıdır. Odak noktası sadece deneyimin kendisi değildir. Bu, duygular düzeyinde kalır; önemli ve iyidir,

ancak deneyim yalnızca olay üzerinde düşünme ve işleme yoluyla yaratılır. 19. yüzyılın başlarında ve 20. yüzyılın başlarında, J. Dewey'in çalışmaları, J. Piaget ve L. Vygotsky'nin öğretimi ile birlikte, aktif ve katılımcı öğrenmeyi vurgulayan deneysel, araştırma ve yapılandırıcı öğrenmeye katkıda bulunmuştur. Bununla birlikte, çalışmaları, günümüzde yer temelli öğrenme olarak tanımladığımız kavramın temellerini oluşturmaktadır. Yerel ekonomik koşulları, belirli bir tarihi, kültürü, geleneği ve belirli bir toplulukla ilgili diğer ilgili unsurları, kültür ve yerel topluluğun üyeleri ile çocuklar arasında daha verimli bir bağlantı oluşturmak amacıyla kullanan bir öğrenme yaklaşımıdır (Cohen, 2011).

- Son olarak, bu tür öğretim; ideal olarak mevcut sosyal ilişkilere, projelere, sorunlara ilgilenmeye ve faydalı ve pratik değişimi başlatmaya çalışmaktadır. Bu, öncelikle öğrencinin belirli seçmeli (ders dışı) okul kooperatifi, edebiyat grubu, sanat grubu ve diğer etkinlikler, belirli tatillerde okul koridorlarını dekore etme, okul kütüphanesinde gönüllülük gibi etkinliklere olan ilgilerinin geliştirilmesi yoluyla okulda başlatılabilmektedir. Böylece öğrencilerin çalışmaları halka açık hale gelmekte ve bu onların gelişimlerini ve motivasyonlarını teşvik etmektedir (Puren, 2004).

Özellikle bu yazıda tartışılan konularla ilgili olarak, bütünleştirici öğrenmenin tartışılmaz nitelikleri göz ardı edilmemelidir. Eylem odaklı öğretim, başarısını çok koşullu ortamlarda ve özel koşullarda gösterebilse de, zorlu pedagojik ahlakı, kapsamlı bir öğrenme kalitesi yelpazesine ve entelektüel öğrenmeyi aşan eksiksiz “canlı” deneyimlerin yanı sıra temel insani değerler göre hareket etmeye ilişkin pratik bilgileri sağlamaktadır. Ayrıca kültürel miras değerlerine öğrencinin bütünleyici, yaratıcı davranışını teşvik eden bütünleştirici bir alan olarak yaklaşılmasını sağlamaktadır. Öğrenci bütünsel bir varlıktır, potansiyeller açısından zengindir, sürekli evrim içinde olan benzersiz bir oluşumdur (Günday ve Atmaca, 2017).

1.3. Kültürel Miras Eğitiminde Öğretmenlerin Rolü

Kültürel miras eğitimi, kültürün hem somut hem de soyut öğelerini temel öğrenme aracı olarak kullanarak tarihi ve kültürü öğretme ve öğrenme yaklaşımı olarak tanımlanabilir. Kültürel miras eğitimi, çocukların farklı dönemlerde yaşayan insanların ekonomik ve sosyal durumunu nasıl anladıklarını ve teknik gelişmeleri nasıl takip

ettiklerini içermektedir. Böylece kültürel miras eğitimi, değişim ve sürdürülebilirlik kavramlarını destekleyerek çocukların tarihi ve kültürel deneyimlerinde sürdürülebilirliği ve kültürel bağlılığı anlamalarını sağlamaktadır. Her toplumun onları diğerlerinden ayıran bir geçmişi ve hafızası vardır. Bu nedenle farklı dönemleri açıklayan kültürel miras eğitimi, toplumsal belleğin yapıcı bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra kültürel miras eğitimi, çocukların sadece yerel mirası değil evrensel dünya mirasını da tanımasını ve korumasını sağlayan bir yaklaşımdır. Bu anlamda öğrencilere kültürel miras konusunda en iyi eğitim ve bilgiyi sağlayacak olan öğretmenlerdir (Avcı ve Memişoğlu, 2016).

Kültürel miras ve kültür konularında, özellikle sosyal bilgiler dersinde bilgi boyutunda nelerin öğretildiğine ilişkin öğretmen görüşleri konusunda ilgili kavramlara daha fazla yer verildiği ve kültürel mirası koruma becerilerine; değer, karar verme, değişim ve sürdürülebilirlik gibi daha çok boyut kazandırıldığı görülmüştür. Kültürel miras eğitiminde öğretmenler, sınıf içi etkinliklere daha fazla yer vermekte ve özellikle anlatım yöntemini kullanmaktadır. Kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde, müze-harabe ziyaretlerinin yetersizliği ve bilgi eksikliği görülmektedir. Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konusunun daha iyi anlatılabilmesi için yapılması gerekenler konusunda öğretmen görüşlerine göre müze-harabe ziyaretlerine ağırlık verilmesi gerekmektedir. Genel olarak bu eğitimde kültürel mirasın önemini anlamada yetersizlik, müze ziyaretlerinin gerekli düzeyde olmadığı anlaşılmıştır (Kurtde Fidan ve Selanik Ay, 2013).

Öğretmenlerin kültürel miras eğitimi konusunda görevleri; öğrencilere kültürel mirası koruma ve sonraki nesillere aktarma bilinci verilmesi, kültürel varlıklarla ilgili farkındalık oluşturma, kültür kavramlarını verme, söz konusu kavramları günlük hayatta kullanma bilincini oluşturmalarını sağlamaktadır. Kültürel miras eğitimi, bir topluma ait kültür özelliklerinin tüm boyutlarının korunmasını, takdirini ve öğrenilmesini içermektedir. İçinde yaşadığı doğal ve insan eliyle yapılmış çevrenin tarihi ve değeri hakkında, çocuğun bilgi ve kavrayışının arttırması, kültürel miras eğitimi sürecinin en önemli ve temel özelliğidir (Dönmez ve Yeşilbursa, 2014).

Kültürel miras eğitiminin tanımı Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından; konuyla ilgili kavramların öğretilmesi, mirası koruma ve bu konuda farkındalık oluşturma özelliklerinden hareketle yapılmıştır. Öğretmenlerin kültür ve kültürel miras

konusunda derslerinde; konuyla ilgili temel kavramları, kültürel mirasın önemini, kültürel mirası korumanın gerekliliğini, gelenek ve görenekleri öğretmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır. Değer boyutunda ise; kültürel mirası korumak, farklılıklara saygı göstermek, eserlerin, örf adet ve geleneklerin korunması ile gelecek kuşaklara aktarılması öne çıkmıştır. Ayrıca eski çağlarda yaşamış medeniyetler ve onlardan kalan eslere saygı gösterilmesinin önemine, müzelere ve ören yerlerine gidilmesine, buralardaki eserlere zarar verilmemesine değinilmektedir (Avcı ve Memişoğlu, 2016).

1.4. Kültürel Farkındalık

Kültürel farkındalık, farklı kültürlerin dinamik değerlerini ve inançlarını anlamak anlamına gelmektedir. Daha iyi fırsatlar için çeşitli kültürleri anlamak ve saygı duymak gereklidir. Bunu yaparak, farklı geçmişlere sahip insanlar hızlı bir şekilde birlikte çalışabilirler. Kültürel farkındalık eksikliği önemli kararları yanlış yönlendirebilir (Bal, 2019, s. 2).

Küreselleşme, işletmelerin dünya çapında genişlemesi üzerinde büyük bir etkiye yol açmıştır. Bu nedenle, kuruluşların uluslararası müşterilerle iş yapmanın kültürel olarak farkında olmak için akıllı olmaları gerekir. Sonuç olarak, organizasyonlar daha etkin ve rahat çalışacaktır. Kültürel farkındalık, insanları farklı geçmişlerde başarılı ve profesyonel ilişkiler kurmaya teşvik etmektedir (Darby, 1995, s. 14).

Kültür, ilgili topluluğun ahlakını, inançlarını ve yaşam tarzını ifade eder. Bu bağlamda kültürel farkındalık, farklı kültürlerin farkında olmak demektir. Kültürel farkındalık, diğer grupların ve toplumların farklı değerleri, inançları ve gelenekleri tarafından anlaşılmasına ve tanınmasına imkân tanıyabilmektedir ((Hoppers, 2009, s. 603).

Nihai hedef, özellikle benzersiz nitelikler ve değerlerle, bireyin ve toplumun kendisiyle farklı ülkelerden ve geçmişlerden gelen insanlar arasındaki farkı anlamasıdır. Kısacası, ana amaç, farklı kültürlerin etkilerini anlamak ve farklılıklarını bilmektir. Kültürel farkındalık, farklı kültürlerin iletişim veya iş birliği açısından bireylere ve topluma nasıl yardımcı olabileceğini anlamayı öğretmektedir (Bal, 2019, s. 2).

Kültürel farkındalık, farklı kültürlerin etki ve etkilerinin farkında olmak ve bunlara saygı duymak olarak tanımlanabilir. Kültürel farkındalık, her bireyin rolleri ve

sorumlulukları üzerinde olumlu bir etki bırakır. Çeşitli kültürel geçmişlere sahip insanları yanlış değerlendirmekten kaçınmamıza yardımcı olur. Çatışmadan daha iyi ilişkiler için bir yol sağlar (Temel Eğinli, s. 216). Kültürel farkındalık, tüm toplumu etkileyen birçok nedenden dolayı önemlidir. Bu nedenle, kültürel farkındalığınızı geliştirmek çok önemlidir. Aşağıdaki noktalar kültürel farkındalığın neden önemli olduğunu açıklamaktadır:

- **Etkili İletişim:** Kültürel farkındalığın en büyük avantajı, farklı kültürlerden insanlarla etkili bir şekilde iletişim kurulmasına imkân vermesidir. Kültürel farkındalık eksikliği, diğer kültürlerden insanların yanlış değerlendirilmesine neden olabilmektedir (Karakuş, Turhan Türkkkan ve Arslan Namlı, 2020, s. 311).
- **Kültürlere Saygı:** Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurabilmek yeterli değildir. Kültürel farkındalık, çeşitli kültürlere saygı duyulmasını sağlamaktadır.
- **Liderliği Teşvik Eder:** Kültürel farkındalık, liderlik rollerinde ve yönetim rollerinde insanlara fayda sağlamaktadır. Lider ve yöneticilerin doğru kararlar vermelerini ve çalışanları motive etmelerini sağlayarak çalışanların kurumda kabul edildiklerini ve kendilerine değer verildiğini hissetmelerini sağlamaktadır (Tuna, 2011, s. 574).
- **Öz Farkındalık:** Kültürel farkındalık dünya görüşlerinin gelişmesini ve kültürel mirasın kabul edilmesini sağlamaktadır. Başkalarının gelenek ve inançlarındaki farklılıkları anlamak daha kolay olduğu için kişinin kendisini farklı kültürlerle keşfederek ve eğiterek güçlendirmesine yardımcı olmaktadır. Nihayet kişi, öz-farkındalığın ve kültürel farkındalığın birbiriyle bağlantılı olduğunu keşfeder (Bedir Erişti, 2016, s. 464).
- **Başarılı Küreselleşme:** Birey, dünyayı keşfetmeye başladığında, kültürel farklılıkları olan insanlarla ilişki kurmaya başlar. Sonuç olarak, kültürel bağ daha güçlü hale gelmekte ve herhangi bir kültürel çatışma riski azalmaktadır (Temel Eğinli, s. 222).

Günümüzde kültürel farkındalık büyük önem kazanmaktadır. Kültürel olarak farkında olarak, farklı anlamlı ve güzel şekillerde çeşitliliği vurgulamaktadır. Kültürel farkındalık, herkesin farklı kültürel geçmişleri tarafından oluşturulan çeşitli değerlere sahip olduğunu kabul etmek ve anlamakla ilgilidir. Kültürel farkındalık dünyayı

keşfetmeyi kolaylaştırır. Farklılıkları anlamayı ve kabul etmeyi sağlar. Farklı kültürlerin farkında olmak, başkalarını gücendirmeyi engeller. Kültürel farkındalık, etkili iletişimi ve başarılı küreselleşmeyi teşvik eden bir olgudur. Her işletme, kültürel farkındalığı geliştirmeye öncelik vermelidir. Kültürel olarak daha çeşitli ve kapsayıcı bir ortam, kuruluşların iş birliği yapmasına ve kolayca etkileşime girmesine olanak tanır. Kültürel çeşitlilik, organizasyonlarda çalışma ortamını güçlendirmektedir. Bu çok kültürlü dünyada, insanlar birbirleriyle bağlantı içinde oldukların hissederek (Karakuş vd., 2020, s. 211).

1.5. Kültürel Deneyim

Kültürler arası deneyim, bireylerin kültürün ne olduğu ve kültürün ne anlama geldiği konusunda kendi varsayımlarıyla yüzleşmelerini sağlamaktadır. Bu deneyim aynı zamanda bireylerin farklı kültürlere yönelik farkındalıklarını ve takdirlerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Onları giderek daha fazla birbirine bağlanan bir dünyada daha düşünceli bir şekilde çalışmaya hazırlamayı amaçlamaktadır. Bireyler başka kültürlerle karşılaştıkça, gördükleri ihtiyaçları karşılamak için yaratıcı bir şekilde etkileşim kurmanın yollarını öğrenecekler ve yeni durumların onları dönüştürdüğünü de fark edeceklerdir (Turhan, 1994, s. 45).

Bireylerin yalnız seyahat etmeleri, onlara kendisine meydan okuma ve konfor alanından çıkma şansı verir. Dünyanın, diğer kültürlerinin zorluklarını ve deneyimlerini gördüğünde, zihnini olasılıklara açmanın bir yolunu bulur. Bireyler; seyahat ederken uzak diyarlardan gelen diğer gezginlerle tanışmak, etik ve değerlerimizin nasıl uyumlu olduğunu öğrenmek veya kendisini yerel halk ve çevreye dahil etmek gibi, kültürel deneyimler aramaktadır (Arınç, 2002, s. 101).

Başkalarının geleneklerini öğrenmek, birbirimizi daha iyi anlamamızı sağlar ve ayrıca özellikle tüketici odaklı toplumlardan geldiğimizde neleri doğal karşıladığımızı göstermektedir. Başka bir kültürden öğrenmenin bir ülkeyi ziyaret etmekten daha iyi bir yolu yoktur. Kırsal kasabalara ve kırsal alanlara çıkmak, yerli halkla temas kurmak ve bir şehir sakini yerine geleneksel yaşam tarzlarının gözlemlenebileceği yerler bu açıdan çok önemlidir. Örneğin Moğolistan'da Ulan Batur'u ziyaret eden bir kişi, çok fazla kültürel unsur bulamayacaktır ancak şehirden uzaklaşıp bir yerel bölgeye vardığında başkentte neredeyse unutulmuş göçebe konukseverlik ile karşılaşacaktır. Ancak kişi,

nereye giderse gitsin, gitmeden önce bazı kültürel farklılıklar olduğunun bilincinde olmalıdır.

Kültürler farklı şekillerde gelişme eğilimindedir. Bazı kültürler, diğer kültürlerin eksik olabileceği belirli alanlarda üstündür veya bolluğa sahiptir. Kişinin başka kültürleri görmesi, hayata farklı bir bakış açısı edinmesine yardımcı olur. Diğer insanları ve bazı şeyleri neden belirli bir şekilde yaptıklarının nedenlerini daha iyi anlamasına yardımcı olabilmektedir (Arınç, 2002, s. 101).

Bir ülke hakkında önceden bilgi sahibi olmak, sadece oraya gittiğinde hayatını kolaylaştırmakla kalmayacak, aynı zamanda çevreyle daha kolay kaynaşmaya da yardımcı olacaktır. Aynı ülkelerde daha sonra gidenlere de yardım etmek mümkün olabilecektir (Meydan Uygur ve Baykan, 2007).

Ülkenin işleyişini, geleneklerini anlamak çok önemlidir; örneğin özellikle yalnız bir kadın olarak insanlarla nasıl etkileşime geçeceğinizi daha iyi anlayacaksınız. Nepal, Hindistan ve Orta Doğu gibi bazı ülkelerde, özellikle de evli ve çocuk sahibi değilseniz, yalnız kalmak biraz tabu olarak görülebilir, bu nedenle bir eşin olduğunu söylemek, kişinin daha rahat hissetmesini sağlayacak; istenmeyen olumsuz bakışlara maruz kalmaya engel olacaktır.

Bir batılının bir Uzakdoğu ülkesinde kendisini zaman zaman yalnız ve herkesin gözünü üzerinde hissetmesi mümkündür; ancak bir batılı gerçekten öne çıkmak istemiyorsa, yerel halkın ne giydiğini gözlemlemek ve tarzınızı onlarınkine uyarlamak, kendinizi daha az yalnız ve yabancı hissetmesine neden olabilmektedir.

Bazı ülkelerin orayı ziyaret eden kişinin kültürüyle aynı zaman çizelgesinde çalışmadığını anlamak biraz zaman alabilmektedir. Daha geç yiyebilirler veya iki saat geç gelebilmektedirler, bu da dakik bir kültüre sahip bireyler için sinir bozucu olabilmektedir. Kişi, programını onlarınkine uyarlamaya çalışmalı ve alışık olduğu programa göre çalışmadıkları için hüsrana uğramamalıdır. Hareketler de farklıdır: Bulgaristan'da insanların hayır demek için başlarını sallama hareketi yapması aslında evet anlamına gelir, bu yüzden anlamlar çeviride kaybolabilir. Buna ilaveten bazı ülkelerde tüm tesislerin çalışmasını beklemek de yanlıştır. Bazı ülkelerde akan su bir lükstür ve idareli kullanılmalıdır. Örneğin Moğolistan'da her yaz iki hafta boyunca sıcak su kapatılmaktadır. Cape Town'da sık sık elektrik kesintileri olmaktadır. Nikaragua'daki Karayip adalarında, güneş battıktan sonra elektrik verilmemektedir. Bu internet için de

geçerli bir durumdur, bu nedenle gidilen her yerde Wi-Fi beklemek doğru değildir. Bazı ülkelerde hijyen de farklıdır. Nepal'de çöp atmak, Hindistan'da sokağa çöp atmak normal karşılanmaktadır. Asya'nın bazı bölgelerinde tükürmek veya sümürmek yaygındır, Çin'deki gürültü alışık olunan düzeyin çok üstündedir. Her yerde mikrofon kullanan ve bağırarak, höpürdeten ve araya giren insanlar, kişinin endişe seviyesini yükseltebilir ancak bunun kültürün bir parçası olduğunu anlamak önemlidir; bunlara sinirlenmek kötü bir davranıştır. Farklılıkları kabul etmek, benimsemek ve algılamak doğrudur.

Kültürel deneyim yaşamak için Guatemala sınırına yakın bir Maya ailesiyle uzun süre yaşamak gerekmemektedir. Birkaç gece bir şehirde aile yanında vakit geçirmek yeterlidir. Bazı etkili kültürel deneyim edinme yolları aşağıda sıralanmıştır:

- **Yaşam Tarzını Öğrenmek:** Evlerini seyahat eden topluluğa açan bireyler sayesinde kalacak bir yerden daha fazlasının sağlanması, dünyanın her yerinden insanlarla iletişime girmenin etkili bir yoludur. Yerel halkla bir arada kalmak, onlara kendi yaşam tarzını öğretmeyi ve onların yaşam tarzını öğrenmeyi sağlayan etkili bir yöntemdir. Bir kültür alışverişi olarak, kişi, şehirleri veya kasabaları gezebilir, evinde kalınan kişi, gezgini arkadaş çevreleriyle tanışabilir ve kültürlerine dair otantik bir deneyim yaşatmak için onu en sevdiği restoranlara, barlara veya ilgi çekici yerlere götürebilirler (Küçükaltan, Oğuzhan, Boyacıoğlu ve Apak, 2005, s.52).
- **Aile Yanında Konaklamak:** Aile yanında konaklamalar, kişiyi ev sahibi bir aileyi her yönüyle tanımanın bir yoludur. Aileyle birlikte yaşamak, uyumak ve hatta yemek yemek; başka bir kültürü gerçekten tanımak veya başka bir dili hızla öğrenmek isteyenler için çok değerli bir fırsattır. Aile yanında konaklamada, kişi onların hayatıyla tanışır ve ailenin etkinliklerine ya da rutinlerine katılarak adeta ailenin bir üyesi haline gelir. Aile yanında konaklama, kişiye birlikte kaldığı kişinin gerçek hayatını deneyimleme ve kültürlerini daha iyi anlama şansı vermektedir. Normal evlerle de sınırlı olmak zorunda değildir.
- **Çalışmak:** Çalışmak, kısıtlı bir bütçeye sahip olan bireylerin bir yandan yabancı bir ülkede yaşayıp, bir yandan da toprak, insan ve kültür hakkında bilgi edinmelerini sağlar. Ayrıca, yalnızca yerel aileniz veya işverenlerinizle ana dillerinde konuşarak başka bir dil öğrenmenin harika bir yoludur. Ziyaret edilen ülkelerdeki kültürel programların, özellikle sürdürülebilirliği (yerel topluluğa

yardım etme) uygulayanların araştırılması; kâr amacı gütmeyen kuruluşlarla ilişkiler kurulması kültürel deneyim için etkili bir yoldur.

- **Yerel Dil:** Gitmeden önce yerel dili veya birkaç kelime öbeği öğrenmek, genellikle kişinin kendisini kültürün içine hissetmesinin iyi bir yoludur. Beden dili ve ifadeleri, özellikle yol tarifleri için de idare yardımcı olacaktır (Fagence, 2003, s. 57).
- **Kendini Yerel Kültürün İçinde Hissetmek:** Kişinin kendini yerel kültürün içine sokması ve kendini dışarıdan değil de bir bütün olarak görmesi, bulunduğu ülkeyi anlamasına yardımcı olacaktır. Diğer kültürlerle daha açık olmak, kimliğini kaybetmek değil, yanlış anlaşılabilir ve saldırganlığa yol açabilecek hiçbir ayırım veya davranış yaratmamak için daha rahat olmak demektir (Akgül, 2003, s. 63).

Kültürel deneyim, yerel halkla kucaklaşmak, etkinliklerine katılmak, yerel yemekleri denemek ve hepsinden önemlisi yerel halkın yaptığı gibi yapmakla kazanılabilmektedir.

1.6. Karabük'te Bulunan Kültürel Miras Değerleri

Karabük; geleneksel Türk sosyal hayatına ait bütün özellikleri ortaya koyan, tarihsel süreçte yaratılmış olan kültürel mirası çevresel dokuda koruyan, kent ölçeğinde iyi bir şekilde muhafaza edilen ve Türkiye'nin en fazla turisti misafir eden ilçelerinden biri olan Safranbolu'nun bağlı olduğu ildir. Safranbolu, tarih ve kültürle yoğrulmuş ve "Zamanda Yolculuk" yapılabilecek eşsiz bir turizm merkezidir. Her bir ilçesinde doğanın ve tarihin derin izleri olan Karabük'te, turizm ağırlıklı olarak Safranbolu evleri ve kanyonlarıyla öne çıkmaktadır.

Safranbolu'nun tarihi MÖ 3000'lere kadar tarihlendirilmektedir. Filyos ırmağı ve Kızılırmak arasındaki bölgede tarih boyunca Hititler, Frigler, Lidyalılar, Persler, Helenistik Krallıklar, Romalılar, Selçuklular, Çabanoğulları, Candaroğulları Beyliği ve Osmanlı Devleti hüküm sürmüştür. Dolayısıyla bölge tarihsel ve kültürel bakımdan zengin bir birikime sahiptir.

Karabük'ün kültürel mirasları arasında özel bir yere sahip olan Safranbolu "Dünyada En İyi Korunan İlk 20 Kent" içinde yer almaktadır. Türkiye genelinde dünya

mirası listesinde kent ölçeğinde yer alan tek yer olma özelliğine de sahiptir. “Açık Hava Müzesi”, “Korumanın Başşehri” ve “Kendini Koruyan Kent” gibi unvanlara sahip ilçenin ismi, bölgede yetişen safran çiçeğine atfen verilmiştir. Türk kent kültürünün dikkate değer yapılarından olan anıt eser ve tarihi konakların restorasyon sonunda topluma kazandırılmasıyla turizmde bir hareketlilik yaşanmasıyla Safranbolu, yılda 1 milyondan fazla yerli ve yabancı turistin ziyaret ettiği bir merkez haline gelmiştir (Özdemir, 2007, s. 131).

Safranbolu, Osmanlı Devleti döneminde kente kazandırılmış olan Cinci Hanı ve Hamamı, Köprülü Mehmet Paşa Camii, İzzet Mehmet Paşa Camii, Dağdelen Camii, Kaçak (Lütfiye) Camii ve Hidayetullah Camii; İncekaya Su Kemerli, Saat Kulesi ve Eski Hükümet Konağı, arastalar (loncalar) ve tarihi çeşmeleriyle turistlerin ilgisini çekmektedir. Sivil mimari eser niteliğine sahip sokaklarıyla insan odaklı Safranbolu, eşi benzeri olmayan bir dünya mirasıdır. Safranbolu, tarihi eser ve evlerinin yanında, dikkate değer doğal güzellikleri de olan bir ilçedir. Yoğun orman örtüsü, kanyon ve vadileri, çeşitli doğa aktiviteleriyle birlikte yürüyüş, bisiklet, tırmanma ve kamping yapma gibi olanaklar da sunmaktadır (Özler, 2018).

Karabük ili ise zengin orman dokusu, kanyonları, yaylaları, şelaleleri ve mağaralarıyla doğal güzellikler sunan bir kenttir. Türkiye'nin en güzel ormanlarından birine ev sahipliği yapan Yenice ilçesi, doğal zenginlikleri ile bilinen Eflani ve Ovacık, Karabük'ün adını bütün dünyaya duyurmuştur. Hidrolojik bakımdan aktif bir mağara olan Mencilis (Bulak) Mağarası, Türkiye'nin en büyük dördüncü mağarasıdır. İçinde sarkıt ve dikitleri, göletleri, şelale ve eşsiz bir güzelliğe sahip olan yeraltı ırmakları ile 6,5 km. uzunluğa sahip mağaranın 380 m. kadar kısmı gezilebilmektedir. Safranbolu'daki Hızır Mağarası da dünya mağaralar literatüründe yer almaktadır.

Kanyonları bakımından da çok zengin olan Karabük'te İncekaya Kanyonu'nda camdan yapılmış “Kristal Teras” ile Sırçalı Kanyonu içinde yer alan “Taş Teras” fotoğraf tutkunları için güzel imkanlar sunmaktadır.

Karabük, yaylaları, ormanları, fauna ve florasıyla zengin bir şifalı otlar merkezidir. Sorgun, Avdan, Büyükdüz Dede, Uluyayla, Sarıçiçek, Keltepe, Küçük, Bostancık, Arıcak, ve Küçüküz Yaylası gibi alanlar doğa yürüyüşü, bisiklet tur alanları, atlı yürüyüş alanları, çadırli kamp alanları ve tırmanma bölgeleri için turizm çeşitliliğine uygun önemli yaylalardır (Yeni, Kuru, Gülner, Işık, Sevimler Bozkurt, 2013, s. 41).

Karabük'teki Yenice ormanları, Türkiye'deki en büyük blok ormanlarıdır; ağaçları, vadileri, ırmakları ve içinde barınan yüksek çeşitliliğe sahip yaban hayatıyla Avrupa'da bulunan 100 orman sıcak noktasından biridir. Tropik bölgelerden başka dünya coğrafyasında ender görülen anıtsal ağaçları, derin kanyonları, vadileri, yüksek dağları, dereleri, şelaleleri, bitki çeşitliliği ve yaban hayatıyla Yenice Ormanları, bir eko turizm merkezidir (Yeni vd., 2013, s. 58).

Geleneksel sanatlar ve meslekler, hiç kuşku yok ki yerel kültürün en önemli unsurlarından biridir. Geçmişte usta-çırak ilişkisiyle aktarılan bu meslekler, bugün yerini teknolojiye bırakmış; bugün yöresel sanatlar folklorik bir unsur haline gelmiştir.

Eflani'nin "Cember" adı verilen yerel başörtüsü, özel örgü çorapları ile "dokurcun" denilen kadın giysileri kaybolmaya yakın el sanatlarıdır. Ovacık'ta "İp Bükme" ve buna dair işler, kilim tezgâhları, kilim, çuval ve çul dokumaları, taş işleme ve ağaç işleriyle ilgili sanatlar bulunmaktadır. Yenice'de "düzen" denilen dokuma tezgâhında ketenden dokunan gömlekler ile "Kutnu Entariler", şimşir kaşık ve baston yapımı önemli el sanatlarıdır. Safranbolu'da yemenicilik, ağaç oymacılığı, deri işlemeciliği, semer yapımı, bakır işlemeciliği ve demircilik gibi el sanatları günümüze kadar gelmiştir. Safranbolu'da bugün de saraçlık, semercilik, demircilik, kalaycılık ve bakırcılık zanaat gruplarında üretim yapılmaktadır. Safranbolu'da iğne oyası ve delik işi (beyaz iş) el işlemleri de ünlüdür. Safranbolu ve köylerinde geleneksel bez dokumalar, üretilmektedir.

Yerel lezzet ve gastronomik değerler, bölgede turizme destek olan temel unsurlardan birisidir. Karabük, lezzet ve gastronomi bakımından zengin bir kenttir. Keşkek, Safranbolu baklavası, Safranbolu lokumu, Safranbolu bükmesi, safranlı zerde, safranlı pilav, Eflani hindi bandırması, peruhi, kuyu kebabı ve kiren şerbeti önde gelen lezzetlerdir (Yurt ve Bayraklı, 2022).

Safran, maniye domatesi ve çavuş üzümü gibi bölgeye özgü tarımsal ürünler de mevcuttur. Bunların yanı sıra doğal olarak yetişen mantar, kızılıcık, ıhlamur ve kuşburnu gibi ürünler de önemlidir. Sözü edilen ürünler yöresel mutfakta önemli bir yere sahiptir.

Karabük'ün Safranbolu Safranı, Safranbolu Lokumu, Safranbolu Kıtırı, Eflani Hindi Bandırması ve Eflani Çember Bezi olmak üzere coğrafi işaret almış beş ürünü vardır.

2. ÖĞRETMENLERE YÖNELİK ARAŞTIRMA

2.1. Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde Karabük ilinde görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalıklarına ilişkin alan çalışması sonuçları değerlendirilmiştir.

2.1.1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında; öğretmenlerin cinsiyet, medeni durum, yaş, görev yaptıkları okul, branş, memleketleri, Karabük'te ikamet süreleri gibi özelliklerini tespit etmek için yapılmış olan frekans analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Ulaşılan bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6: Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	n	%	Medeni Durum	n	%
Kadın	172	44.1	Evli	247	63.3
Erkek	218	55.9	Bekâr	143	36.7
Yaş	n	%	Görev Yapılan Okul	n	%
30 Yaş ve Altı	121	31.0	Anaokulu	29	7.4
31-40 Yaş	104	26.7	İlkokul	124	31.8
41-50 Yaş	88	22.6	Ortaokul	151	38.7
51 Yaş ve Üstü	77	19.7	Lise	86	22.1
Branş	n	%	Karabük'te İkamet Süresi	n	%
Sayısal Ders	87	22.3	1-10 Yıl	61	15.6
Sözel Ders	75	19.2	11-20 Yıl	48	12.3
Sınıf Öğretmeni	116	29.7	21-30 Yıl	111	28.5
Diğer	112	28.7	31-40 Yıl	128	32.8
Memleket	n	%	41 Yıl ve Üstü	42	10.8
Karabük	181	46.4	Toplam	390	100
Karabük Dışı	209	53.6			

Araştırmaya toplam 390 öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerin %44.1'i kadın ve %55.9'u erkektir. Erkek ve kadın öğretmenlerin %63.3 evli ve %36.7'si bekârdır. Araştırmaya 30 yaş ve altı (%31) ile 31-40 yaşlarında (%26.7) olan öğretmenlerinin katılımının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Görev yapılan okul açısından; en fazla katılım ortaokul öğretmenleri (%38.7) ve en düşük katılım anaokulu öğretmenleri (%7.4) tarafından olmuştur. Anaokulu öğretmenleri tenefüs saatleri kullanmadığı için

en az katılım bu branş öğretmenlerindedir. Öğretmelerin branşları açısından dağılımlarına bakıldığında; %22.3'ünün sayısal dersler, %19.2'sinin sözel dersler, %29.7'sinin sınıf öğretmeni ve %28.7'sinin diğer branş öğretmenleri oldukları görülmektedir. Diğer seçeneğini işaretleyen öğretmenlerin genel olarak teknik, teknoloji, beden öğretmeni ve rehber öğretmenler oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin %46.4'ü Karabük'lüdür. Karabük dışından olan öğretmenlerin oranı ise %53.6'dır. Öğretmenlerin %15.6'sı 1-10 yıl, %12.3'ü 11-20 yıl, %28.5'i 21-30 yıl, %32.8'i 31-40 yıl, %10.8'i 41 ve üzeri yıldır Karabük'te ikamet etmektedir.

2.1.2. Kültürel Miras Farkındalık Ölçeğine İlişkin Açıklayıcı Faktör Analizi ve Güvenirlik Sonuçları

Karabük ilinde çalışan öğretmenlere yönelik olarak yapılan çalışmada kullanılan "Kültürel Miras Farkındalık" ölçeğinin yapısal anlamda geçerliliğini test etmek için Açıklayıcı Faktör (AFA) analizi yapılmıştır. Bununla birlikte güvenirliliğini test etmek için Cronbach's Alpha testinden yararlanılmıştır. Elde edilen AFA ve güvenirlik sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: Kültürel Miras Farkındalığı Ölçeğine İlişkin AFA ve Güvenirlik Sonuçları

Boyutlar	Maddeler	Faktör Yüğü	Özdeğer	Varyans Oranı	Cronbach's Alpha
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Beklenti	Madde 7	0.812	6.598	32.990	0.845
	Madde 8	0.794			
	Madde 6	0.793			
	Madde 9	0.774			
	Madde 10	0.624			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Tutum	Madde 4	0.767	2.342	11.709	0.820
	Madde 2	0.751			
	Madde 5	0.743			
	Madde 1	0.691			
	Madde 3	0.666			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin İnanç	Madde 13	0.822	1.856	9.279	0.870
	Madde 12	0.820			
	Madde 14	0.790			
	Madde 11	0.789			
Karabük'te Yaşam Memnuniyeti	Madde 18	0.828	1.511	7.556	0.852
	Madde 19	0.825			
	Madde 20	0.810			
Gelecekte Kültürel Mirası Koruma Düşüncesi	Madde 16	0.786	1.174	5.868	0.783
	Madde 15	0.769			
	Madde 17	0.758			
Toplam Varyans Oranı				67.401	0.892

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)		0.885	
Bartlett Küresellik Testi	X²=3527.154	0.000	

Kültürel miras farkındalığı konusunda Karabük ilinde çalışan anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinden toplanan verilere Varimax rotasyonlu Temel Bileşenler (Principal Components) yöntemine göre AFA testi uygulanmıştır. Tablo 5'te görüldüğü üzere ölçeğin KMO değeri 0.885 ve Bartlett değeri $p < 0.05$ düzeyinde anlamlı çıkmıştır. Bu değerlere göre; ölçekteki 20 ifade için 390 kişiden elde edilen verilerin AFA'ya uygun olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin kültürel miras farkındalığını ölçen veri setinin toplam varyans açıklama oranı %67.401 olarak tespit edilmiştir. Varyans açıklama oranının $> \%60$ kuralını sağladığı görülmektedir. Ölçek, öz değeri 1'in üzerinde olan 5 alt faktörden oluşmaktadır. Faktör altındaki ifadelerden hareketle boyutlar; Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Beklenti, Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Tutum, Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin İnanç, Karabük'te Yaşam Memnuniyeti ve Gelecekte Kültürel Mirası Koruma Düşüncesi olarak isimlendirilmiştir. Alt boyutlara ilişkin faktör yüklerinin de 0.62-0.82 arasında değişmektedir. Dolayısıyla faktör yüklerinin 0.35'ten büyük olması gerektiği düşüncesinden hareketle, ölçekle ilgili veri setinin faktör yükleri de kabul edilir düzeyde olduğu söylenebilir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ayrıca ölçeğin güvenirlik katsayısı $\alpha = 0.892$ olarak tespit edilmiştir. Alfa katsayılarından hareketle ölçeğin yüksek güvenirlikte olduğu belirlenmiştir (Akgül ve Çevik, 2003, s. 436).

2.1.3. Karabük'teki Kültürel Mirasa İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi Sonuçları

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Karabük'teki önemli yapılar, el sanatları, etkinlikler, doğal varlıklar ve Karabük mutfağına ilişkin bilgi düzeyleri ve deneyimleri analiz edilmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin bilgi ve deneyim düzeylerini tespit etmek için betimsel (frekans ve aritmetik analizi) analizler yapılmıştır. Daha sonra öğretmenlerin bilgi ve deneyimleri demografik özelliklerine göre karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma analizleri için Bağımsız Örneklem T testi ve Tek Yönlü ANOVA testinden yararlanılmıştır.

2.1.3.1. Karabük'teki Önemli Yapılara İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında öğretmenlerin Karabük'teki önemli yapılar konusundaki bilgi düzeyleri ve deneyimleri belirlendikten sonra söz konusu bilgi ve deneyimlerinin demografik özellikleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği analiz edilmiştir. Öğretmenlerin, Karabük'teki önemli yapılar ile ilgili bilgi ve deneyim sonuçları Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Karabük'teki Önemli Yapılara İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi

Önemli Yapılar	Bilgi Düzeyi						Deneyim Düzeyi						
		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	1	2	3	4	5	$\bar{X}$
Köprülü Mehmet Paşa Camii	n	53	44	81	113	99	3.412	54	50	93	75	118	3.392
	%	13.6	11.3	20.8	29.0	25.4		13.8	12.8	23.8	19.2	30.3	
İzzet Mehmet Paşa Camisi	n	63	45	73	116	93	3.335	72	73	106	83	56	2.943
	%	16.2	11.5	18.7	29.7	23.8		18.5	18.7	27.2	21.3	14.4	
Kaçak (Lütfiye) Camisi	n	110	37	85	72	86	2.966	104	61	92	84	49	2.776
	%	28.2	9.5	21.8	18.5	22.1		26.7	15.6	23.6	21.5	12.6	
St. Stefano Kilisesi (Ulu Camii)	n	84	40	80	97	89	3.171	104	74	79	87	46	2.735
	%	21.5	10.3	20.5	24.9	22.8		26.7	19.0	20.3	22.3	11.8	
Hıdırlık Tepesi	n	20	25	45	129	171	4.041	32	66	116	91	85	3.335
	%	5.1	6.4	11.5	33.1	43.8		8.2	16.9	29.7	23.3	21.8	
Safranbolu Kent Tarih Müzesi	n	46	40	81	128	95	3.476	80	71	89	80	70	2.971
	%	11.8	10.3	20.8	32.8	24.4		20.5	18.2	22.8	20.5	17.9	
Safranbolu Arasta Çarşısı	n	11	32	50	147	150	4.007	24	56	106	107	97	3.505
	%	2.8	8.2	12.8	37.7	38.5		6.2	14.4	27.2	27.4	24.9	
Saat Kulesi	n	23	44	69	130	124	3.738	30	69	96	116	79	3.371
	%	5.9	11.3	17.7	33.3	31.8		7.7	17.7	24.6	29.7	20.3	
Cinci Hanı	n	14	23	77	123	153	3.969	22	74	107	92	95	3.420
	%	3.6	5.9	19.7	31.5	39.2		5.6	19.0	27.4	23.6	24.4	
Cinci Hamamı	n	16	24	100	128	122	3.810	57	54	88	123	68	3.233
	%	4.1	6.2	25.6	32.8	31.3		14.6	13.8	22.6	31.5	17.4	
Kazdağlı Camii	n	101	24	75	106	84	3.123	110	49	61	108	62	2.905
	%	25.9	6.2	19.2	27.2	21.5		28.2	12.6	15.6	27.7	15.9	
Güneş Saati	n	32	34	79	129	116	3.674	33	51	99	95	112	3.517
	%	8.2	8.7	20.3	33.1	29.7		8.5	13.1	25.4	24.4	28.7	

Tablo 8: Karabük'teki Önemli Yapılara İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi (Devamı)

Önemli Yapılar	Bilgi Düzeyi						Deneyim Düzeyi						
		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	1	2	3	4	5	$\bar{X}$
Eskipazar Hadrianapolis	n	49	46	81	119	95	3.423	91	58	75	106	60	2.964
	%	12.6	11.8	20.8	30.5	24.4		23.3	14.9	19.2	27.2	15.4	
Ovacık Kaya Mezarları	n	103	40	85	84	78	2.984	132	36	58	87	77	2.848
	%	26.4	10.3	21.8	21.5	20.0		33.8	9.2	14.9	22.3	19.7	
Taşhan – Eflani	n	107	45	74	89	75	2.948	120	42	54	101	73	2.910
	%	27.4	11.5	19.0	22.8	19.2		30.8	10.8	13.8	25.9	18.7	
Yörük Köyü	n	37	35	98	120	100	3.541	53	71	110	86	70	3.125
	%	9.5	9.0	25.1	30.8	25.6		13.6	18.2	28.2	22.1	17.9	
Demirciler Çarşısı	n	25	42	81	128	114	3.676	35	78	105	83	89	3.289
	%	6.4	10.8	20.8	32.8	29.2		9.0	20.0	26.9	21.3	22.8	
Havuzlu Asmazlar Konağı	n	31	44	82	127	106	3.597	52	90	92	91	65	3.069
	%	7.9	11.3	21.0	32.6	27.2		13.3	23.1	23.6	23.3	16.7	
Kaymakamlar Evi	n	40	51	74	111	114	3.533	59	92	78	97	64	3.038
	%	10.3	13.1	19.0	28.5	29.2		15.1	23.6	20.0	24.9	16.4	
Safir Konak	n	88	60	79	73	90	3.043	81	63	89	88	69	3.002
	%	22.6	15.4	20.3	18.7	23.1		20.8	16.2	22.8	22.6	17.7	
Mümtazlar Konağı	n	77	60	77	83	93	3.141	98	58	80	82	72	2.928
	%	19.7	15.4	19.7	21.3	23.8		25.1	14.9	20.5	21.0	18.5	
İncekaya Su Kemerli	n	35	39	88	115	113	3.594	34	54	119	100	83	3.369
	%	9.0	10.0	22.6	29.5	29.0		8.7	13.8	30.5	25.6	21.3	
Gazi Süleyman Paşa Medresesi	n	114	38	81	74	83	2.933	128	40	63	86	73	2.835
	%	29.2	9.7	20.8	19.0	21.3		32.8	10.3	16.2	22.1	18.7	
Genel Ortalama							3.441						3.108

Tablo 8’de görüldüğü üzere; Köprülü Mehmet Paşa Camii ($\bar{X}=3.41$), Hıdırlık Tepesi ($\bar{X}=4.04$), Safranbolu Kent Tarih Müzesi ($\bar{X}=3.47$), Safranbolu Arasta Çarşısı ($\bar{X}=4.00$), Saat Kulesi ($\bar{X}=3.73$), Cinci Hanı ($\bar{X}=3.96$) ve Hamamı ($\bar{X}=3.81$), Güneş Saati ($\bar{X}=3.67$), Eskipazar Hadrianapolis ($\bar{X}=3.42$), Yörük Köyü ($\bar{X}=3.54$), Demirciler Çarşısı ($\bar{X}=3.67$), Havuzlu Asmazlar Konağı ($\bar{X}=3.59$), Kaymakamlar Evi ($\bar{X}=3.53$) ve İncekaya Su Kemerı ($\bar{X}=3.59$) gibi önemli yapıların öğretmenler tarafından daha çok bilindiği görülmektedir. Ancak öğretmenlerin Safranbolu Arasta Çarşısı ($\bar{X}=3.50$), Cinci Hanı ($\bar{X}=3.42$) ve Güneş Saatinin ($\bar{X}=3.51$) olduğu yerlere daha sık gittikleri belirlenmiştir.

2.1.3.2. Karabük’teki El Sanatlarına İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında öğretmenlerin Karabük’te yaygın olarak görülen el sanatları ile ilgili bilgi düzeyleri ve deneyimleri belirlenmiştir. Daha sonra el sanatları konusundaki farkındalık ve deneyim düzeyi öğretmenleri demografik özellikleri açısından karşılaştırılmıştır. Öğretmenlerin, Karabük’teki el sanatlarına ilişkin farkındalık ve deneyim düzeyleri Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: Karabük'teki El Sanatlarına İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi

El Sanatları		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	
Bilgi Düzeyi	Yemenicilik	n	43	39	96	127	85	3.441
		%	11.0	10.0	24.6	32.6	21.8	
	Kalaycılık	n	33	60	87	126	84	3.430
		%	8.5	15.4	22.3	32.3	21.5	
	Demircilik	n	22	45	96	124	103	3.617
		%	5.6	11.5	24.6	31.8	26.4	
	Bakır İşletmeciliği	n	25	50	100	133	82	3.505
		%	6.4	12.8	25.6	34.1	21.0	
	İğne Oyası Yapımı	n	34	49	80	120	107	3.556
		%	8.7	12.6	20.5	30.8	27.4	
	Yorgancılık	n	33	64	98	91	104	3.433
		%	8.5	16.4	25.1	23.3	26.7	
	Hat/Tezhip	n	58	54	86	108	84	3.271
		%	14.9	13.8	22.1	27.7	21.5	
Genel Ortalama							3.465	
Deneyim Düzeyi	Yemenicilik	n	90	62	73	77	88	3.028
		%	23.1	15.9	18.7	19.7	22.6	
	Kalaycılık	n	85	86	69	88	62	2.887
		%	21.8	22.1	17.7	22.6	15.9	
	Demircilik	n	76	84	76	84	70	2.969
		%	19.5	21.5	19.5	21.5	17.9	
	Bakır İşletmeciliği	n	74	65	84	94	73	3.069
		%	19.0	16.7	21.5	24.1	18.7	
	İğne Oyası Yapımı	n	81	71	60	86	92	3.094
		%	20.8	18.2	15.4	22.1	23.6	
	Yorgancılık	n	96	77	72	55	90	2.912
		%	24.6	19.7	18.5	14.1	23.1	
	Hat/Tezhip	n	115	49	65	93	68	2.871
		%	29.5	12.6	16.7	23.8	17.4	
Genel Ortalama							2.976	

Öğretmenlerin iyi bildikleri el sanatları; yemenicilik ($\bar{X}$ =3.44), kalaycılık ($\bar{X}$ =3.43), demircilik ($\bar{X}$ =3.61), bakır işletmeciliği ($\bar{X}$ =3.50), iğne oyası yapımı ($\bar{X}$ =3.55) ve yorgancılıktır ($\bar{X}$ =3.43). Öğretmenlerin bilgi düzeyi kabul edilebilir düzeyde olduğu halde söz konusu sanatsal ürünleri bazen aldıkları tespit edilmiştir.

2.1.3.3. Karabük Mutfağına İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında öğretmenlerin Karabük mutfağı konusundaki bilgi düzeyleri ve deneyimleri belirlendikten sonra söz konusu bilgi ve deneyimlerinin demografik özellikleri açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine

bakılmıştır. Öğretmenlerin, Karabük mutfağı ile ilgili bilgi ve deneyim sonuçları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: Karabük Mutfağına İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi

Karabük Mutfağı		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	
Bilgi Düzeyi	Safranbolu Bükmesi	n	30	62	82	117	99	3.494
		%	7.7	15.9	21.0	30.0	25.4	
	Safranbolu Baklavası	n	29	29	50	120	162	3.915
		%	7.4	7.4	12.8	30.8	41.5	
	Peruhi	n	41	45	76	127	101	3.517
		%	10.5	11.5	19.5	32.6	25.9	
	Göce Çorbası	n	33	57	68	119	113	3.569
		%	8.5	14.6	17.4	30.5	29.0	
	Bandırma	n	33	49	86	120	102	3.535
		%	8.5	12.6	22.1	30.8	26.2	
	Kuyu Kebabı	n	17	60	85	125	103	3.607
		%	4.4	15.4	21.8	32.1	26.4	
	Kara Mancar (Lahana)	n	24	44	77	130	115	3.687
		%	6.2	11.3	19.7	33.3	29.5	
Genel Ortalama							3.618	
Deneyim Düzeyi	Safranbolu Bükmesi	n	23	59	84	135	89	3.533
		%	5.9	15.1	21.5	34.6	22.8	
	Safranbolu Baklavası	n	29	44	76	78	163	3.774
		%	7.4	11.3	19.5	20.0	41.8	
	Peruhi	n	49	55	71	97	118	3.461
		%	12.6	14.1	18.2	24.9	30.3	
	Göce Çorbası	n	47	64	78	96	105	3.379
		%	12.1	16.4	20.0	24.6	26.9	
	Bandırma	n	45	70	86	81	108	3.351
		%	11.5	17.9	22.1	20.8	27.7	
	Kuyu Kebabı	n	25	77	74	88	126	3.546
		%	6.4	19.7	19.0	22.6	32.3	
	Kara Mancar (Lahana)	n	54	73	100	73	90	3.184
		%	13.8	18.7	25.6	18.7	23.1	
Genel Ortalama							3.461	

Öğretmenlerin Karabük mutfağını iyi bildikleri ortaya çıkmıştır. Ancak Safranbolu Bükmesini ($\bar{X}$ =3.53), Safranbolu Baklavasını ($\bar{X}$ =3.77), Peruhiyi ($\bar{X}$ =3.46) ve Kuyu Kebabını ($\bar{X}$ =3.54) daha sık yedikleri tespit edilmiştir

2.1.3.4. Karabük'te Yapılan Etkinliklere İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında öğretmenlerin Karabük'te yapılan etkiler ile ilgili bilgi düzeyleri ve deneyimleri belirlenmiştir. Ardından etkinlikler konusundaki farkındalık ve deneyim düzeyi öğretmenlerin demografik özellikleri açısından karşılaştırılmıştır. Öğretmenlerin, Karabük'te yapılan etkinliklerle ilgili bilgi ve deneyim sonuçları Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Karabük'teki Etkinliklere İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi

Etkinlikler		1	2	3	4	5	$\bar{X}$	
Bilgi Düzeyi	3 Nisan Karabük'ün Kuruluş Yıl Dönümü	n	32	48	71	124	115	3.620
		%	8.2	12.3	18.2	31.8	29.5	
	Altın Safran Belgesel Film Festivali	n	40	44	84	103	119	3.556
		%	10.3	11.3	21.5	26.4	30.5	
	Bahattin Gazi'yi Anma Günü	n	39	52	94	123	82	3.402
		%	10.0	13.3	24.1	31.5	21.0	
	Zümrüt Yenice Göktepe Şenlikleri	n	113	40	99	91	47	2.792
		%	29.0	10.3	25.4	23.3	12.1	
Genel Ortalama							3.342	
Deneyim Düzeyi	3 Nisan Karabük'ün Kuruluş Yıl Dönümü	n	39	69	107	118	57	3.217
		%	10.0	17.7	27.4	30.3	14.6	
	Altın Safran Belgesel Film Festivali	n	61	49	73	67	140	3.451
		%	15.6	12.6	18.7	17.2	35.9	
	Bahattin Gazi'yi Anma Günü	n	96	62	82	100	50	2.861
		%	24.6	15.9	21.0	25.6	12.8	
	Zümrüt Yenice Göktepe Şenlikleri	n	140	61	102	62	25	2.412
		%	35.9	15.6	26.2	15.9	6.4	
Genel Ortalama							2.985	

Öğretmenlerin 3 Nisan Karabük'ün Kuruluş Yıl Dönümü ($\bar{X}$ =3.62), Altın Safran Belgesel Film Festivali ($\bar{X}$ =3.55) ve Bahattin Gazi'yi Anma Günü ($\bar{X}$ =3.40) hakkında daha fazla bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Ancak Altın Safran Belgesel Film Festivali'ni ($\bar{X}$ =3.45) daha çok izlediklerini ifade etmişlerdir.

2.1.3.5. Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu kısmında yukarıda tek tek karşılaştırma analiz yapılan kültürel miras değerleri ile ilgili genel bilgi ve deneyim düzeyinin öğretmenlerin demografik özellikleri açısından karşılaştırılmıştır. Bu kapsamda farklılık testlerini yapmadan önce

verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Bu değerlerin -1,5 ile +1,5 arasında olduğu tespit edilmiş (Tabachnick ve Fidell, 2013) ve verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir. Bu nedenle parametrik testlerden faydalanılmıştır. Kültürel miras değerlerine ilişkin farkındalık ve deneyim düzeyinin öğretmenlerin cinsiyetleri açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan Bağımsız Örneklem T Testi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Karabük’teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Cinsiyetleri Açısından Karşılaştırması

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	T	P
Kültürel Miras Değerleri Bilgisi	1. Erkek	172	3.404	0.590	-1.002	0.317
	2. Kadın	218	3.461	0.538		
Kültürel Miras Değerleri Deneyimi	1. Erkek	172	3.026	0.690	-1.896	0.059
	2. Kadın	218	3.159	0.681		

*p<0.05

Araştırmaya katılan kadın ve erkek öğretmenlerin Karabük’teki kültürel miras unsurlarına ilişkin bilgi düzeyi (t:-1.1002; p:0.317) ve deneyim düzeyi (t:-1.896; p:0.059) birbirine yakın çıkmıştır. Buna göre; araştırmanın “**H₁**: Öğretmenlerin, Karabük’teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi cinsiyetleri açısından farklılık göstermektedir” ve “**H₈**: Öğretmenlerin, Karabük’teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi cinsiyetleri açısından farklılık göstermektedir” hipotezleri kabul edilmemiştir.

Karabük’te bulunan kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeyinin öğretmenlerin medeni durumları açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan Bağımsız Örneklem T Testi sonuçları Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13: Karabük’teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Medeni Durumları Açısından Karşılaştırması

	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	SS	T	P
Kültürel Miras Değerleri Bilgisi	1. Evli	247	3.438	0.589	0.098	0.922
	2. Bekâr	143	3.432	0.514		
Kültürel Miras Değerleri Deneyimi	1. Evli	247	2.969	0.723	-5.090	0.000*
	2. Bekâr	143	3.326	0.554		

*p<0.05

Evli ve bekâr öğretmenlerin Karabük’teki kültürel miras unsurlarına ilişkin bilgi düzeyi birbirine yakın çıkmıştır (t:0.098; p:0.922). Ancak deneyim konusunda bekar olanların kültürel miras unsurlarını daha fazla deneyimlediği belirlenmiştir (t:-5.090; p:0.000). Sonuçlar; araştırmanın “**H₂**: Öğretmenlerin, Karabük’teki kültürel miras

değerlerine ilişkin bilgi düzeyi medeni durumları açısından farklılık göstermektedir” hipotezinin kabul edilmediğini fakat “**H₉**: Öğretmenlerin, Karabük’teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi medeni durumları açısından farklılık göstermektedir” hipotezinin kabul edildiğine işaret etmektedir.

Karabük’te bulunan kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeyinin öğretmenlerin yaşları açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları Tablo 14’de gösterilmiştir.

Tablo 14: Karabük’teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Yaşları Açısından Karşılaştırması

	Yaş	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Tukey
Kültürel Miras Değerleri Bilgisi	1. 30 Yaş ve Altı	121	3.467	0.437	1.791	0.148	-
	2. 31-40 Yaş	104	3.490	0.507			
	3. 41-50 Yaş	88	3.441	0.584			
	4. 51 Yaş ve Üstü	77	3.308	0.742			
Kültürel Miras Değerleri Deneyimi	1. 30 Yaş ve Altı	121	3.435	0.486	25.160	0.000*	1>2,3 1>4 2>3,4
	2. 31-40 Yaş	104	3.182	0.590			
	3. 41-50 Yaş	88	2.881	0.725			
	4. 51 Yaş ve Üstü	77	2.713	0.758			

*p<0.05

Öğretmenlerin Karabük’teki kültürel miras unsurlarına ilişkin bilgi düzeyi yaşları açısından anlamlı farklılık göstermemektedir (F:1.791; p:0.148). Buna karşın deneyim düzeylerinin anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir (F:25.160; p:0.000). Dolayısıyla yaşları daha genç olan öğretmenlerin kültürel miras unsurlarını daha fazla deneyimledikleri söylenebilir. Bu çerçevede “**H₃**: Öğretmenlerin, Karabük’teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi yaşları açısından farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmemiştir. Ancak “**H₁₀**: Öğretmenlerin, Karabük’teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi yaşları açısından farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmiştir.

Karabük’te bulunan kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeyinin öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları Tablo 15’de sunulmuştur.

Tablo 15: Karabük'teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okullar Açısından Karşılaştırması

	Okul Türü	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Tukey
Kültürel Miras Değerleri Bilgisi	1. Anaokulu	29	3.443	0.509	3.143	0.025*	2>3,4
	2. İlkokul	124	3.520	0.530			
	3. Ortaokul	151	3.329	0.644			
	4. Lise	86	3.499	0.429			
Kültürel Miras Değerleri Deneyimi	1. Anaokulu	29	3.584	0.350	27.218	0.000*	1>2,3 4>2,3
	2. İlkokul	124	3.022	0.611			
	3. Ortaokul	151	2.839	0.771			
	4. Lise	86	3.507	0.391			

*p<0.05

İlkokul öğretmenlerinin, ortaokul ve lise öğretmenlerinden daha fazla Karabük'te bulunan kültürel miras unsurları konusunda bilgi sahibi oldukları görülmektedir (F:3.143; p:0.025). Bununla birlikte anaokulu ve lise öğretmenlerinin, ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinden daha fazla söz konusu unsurları deneyimledikleri belirlenmiştir (F:27.218; p:0.000). Çalışmanın "**H₄**: Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi görev yaptıkları okullar açısından farklılık göstermektedir" ve "**H₁₁**: Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi görev yaptıkları okullar açısından farklılık göstermektedir" hipotezleri kabul edilmiştir.

Karabük'te bulunan kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeyinin öğretmenlerin branşları açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan Tek Yönlü ANOVA Testi sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: Karabük'teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Branşları Açısından Karşılaştırması

	Branş	N	$\bar{X}$	SS	F	P	Tukey
Kültürel Miras Değerleri Bilgisi	1. Sayısal Dersler	87	3.352	0.582	2.539	0.056	-
	2. Sözel Dersler	75	3.394	0.551			
	3. Sınıf Öğretmeni	116	3.552	0.503			
	4. Diğer	112	3.408	0.598			
Kültürel Miras Değerleri Deneyimi	1. Sayısal Dersler	87	3.154	0.656	5.000	0.002*	4>2,3
	2. Sözel Dersler	75	2.935	0.744			
	3. Sınıf Öğretmeni	116	2.998	0.680			
	4. Diğer	112	3.274	0.641			

*p<0.05

Öğretmenlerin Karabük'teki kültürel miras unsurları konusundaki bilgi düzeyleri branşlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir (F:2.539; p:0.056). Ancak branşlarına göre deneyimlerinin farklılık gösterdiği (F:5.000; p:0.002) ve diğer branş

öğretmenlerinin, sözel ve sınıf öğretmenlerinden daha fazla Karabük bulunan unsurları deneyimledikleri görülmektedir. Buna göre “**H₅**: Öğretmenlerin, Karabük’teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi branşları açısından farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmemiştir. Buna karşın “**H₁₂**: Öğretmenlerin, Karabük’teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi branşları açısından farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmiştir.

Karabük’te bulunan kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeyinin öğretmenlerin memleketlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için yapılan Bağımsız Örneklem T Testi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17: Karabük’teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Memleketleri Açısından Karşılaştırması

	Memleket	N	$\bar{X}$	SS	T	P
Kültürel Miras Değerleri Bilgisi	1. Karabük	181	3.497	0.506	2.022	0.044*
	2. Karabük Dışı	209	3.382	0.602		
Kültürel Miras Değerleri Deneyimi	1. Karabük	181	3.128	0.666	0.743	0.458
	2. Karabük Dışı	209	3.076	0.706		

*p<0.05

Karabüklü olan öğretmenlerin Karabük’te bulunan kültürel miras unsurları ile ilgili bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (t:2.022; p:0.044). Deneyim konusunda ise hem Karabüklü hem Karabük dışından olan öğretmenlerin deneyim düzeyleri arasında bir farklılık bulunmamıştır (t:0.743; p:0.458). Bu kapsamda “**H₆**: Öğretmenlerin, Karabük’teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi memleketleri açısından farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmiştir. Ancak “**H₁₄**: Öğretmenlerin, Karabük’teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi memleketleri açısından farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmemiştir.

Karabük’te bulunan kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeylerinin öğretmenlerin ikamet süreleri açısından karşılaştırılması yapılmış olup Tek Yönlü ANOVA Testi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18: Karabük'teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Karabük'teki İkamet Süreleri Açısından Karşılaştırması

	İkamet Süresi	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Tukey
Kültürel Miras Değerleri Bilgisi	1. 1-10 Yıl	61	3.128	0.783	6.328	0.000*	
	2. 11-20 Yıl	48	3.438	0.505			
	3. 21-30 Yıl	111	3.482	0.483			
	4. 31-40 Yıl	128	3.546	0.472			
	5. 41 Yıl ve Üstü	42	3.420	0.551			
Kültürel Miras Değerleri Deneyimi	1. 1-10 Yıl	61	2.593	0.817	13.426	0.000*	
	2. 11-20 Yıl	48	3.064	0.615			
	3. 21-30 Yıl	111	3.174	0.619			
	4. 31-40 Yıl	128	3.316	0.578			
	5. 41 Yıl ve Üstü	42	3.026	0.676			

*p<0.05

Öğretmenlerin Karabük'teki kültürel miras unsurlarına ilişkin bilgi (F:6.328; p:0.000) ve deneyim (F:13.426; p:0.000) düzeyleri ikamet sürelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Buna göre; 11-40 yıllık öğretmenlerin, 1-10 yıllık öğretmenlerden daha fazla bilgili oldukları tespit edilmiştir. Bununla birlikte 1-10 yıllık öğretmenlerin kültürel miras unsurlarını diğer öğretmenlerden daha az deneyimledikleri belirlenmiştir. Çalışmanın "**H₇**: Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyi ikamet süreleri açısından farklılık göstermektedir" ve "**H₁₄**: Öğretmenlerin, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin deneyim düzeyi ikamet süreleri açısından farklılık göstermektedir" hipotezleri kabul edilmiştir.

2.1.4. Kültürel Miras Farkındalığına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Kültürel mirasa ilişkin farkındalık düzeylerini tespit etmek için analizler yapılmıştır. Daha sonra öğretmenlerin farkındalıkları demografik özelliklerine göre karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma analizleri için Bağımsız Örneklem T testi ve Tek Yönlü ANOVA testinden yararlanılmıştır.

2.1.4.1. Kültürel Miras Farkındalığına İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında öğretmenlerin kültürel miras ile ilgili farkındalık düzeyleri belirlenmeye çalışılmış olup elde edilen bulgular Tablo 19'da gösterilmiştir. Bu kapsamda farklılık testlerini yapmadan önce verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Bu değerlerin -1,5 ile +1,5

arasında olduğu tespit edilmiş (Tabachnick ve Fidell, 2013) ve verilerin normal dağıldığı kabul edilmiştir. Bu nedenle parametrik testlerden faydalanılmıştır.

Tablo 19: Öğretmenlerin Kültürel Miras Farkındalık Düzeyi

Değişkenler	$\bar{X}$	SS
Genel Farkındalık	3.730	0.615
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Beklenti	3.960	0.809
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Tutum	3.572	0.875
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin İnanç	3.621	0.936
Gelecekte Kültürel Mirası Koruma Düşüncesi	3.747	0.880
Karabük'te Yaşam Memnuniyet	3.739	0.888

Tablo 19'da görüldüğü üzere; öğretmenlerin kültürel miras farkındalık düzeyi kabul edilir düzeyde çıkmıştır ($\bar{X}=3,73$). Boyutsal açıdan bakıldığında; öğretmenlerin kültürel mirasın korunması gerektiği konusunda olumlu tutuma sahip oldukları ($\bar{X}=3,57$), kendilerinden kültürel mirası korumaları beklendiği ($\bar{X}=3,96$), kültürel mirası koruma konusunda kendilerine olan inanç ve güvenlerinin tam olduğu ($\bar{X}=3,62$) ve gelecekte de kültürel mirası daha fazla korumayı düşündükleri belirlenmiştir ($\bar{X}=3,74$). Ayrıca Karabük'te yaşamaktan da memnun oldukları tespit edilmiştir ($\bar{X}=3,73$).

2.1.4.2. Kültürel Miras Farkındalığının Demografik Özellikler Açısından Karşılaştırılması

Çalışmanın bu kısmında öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı demografik özellikleri açısından karşılaştırılmıştır. Bu çerçevede öğretmenlerin kültürel miras farkındalığının cinsiyetlerine göre dağılımı Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının Cinsiyetleri Açısından Karşılaştırması

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	P
Genel Farkındalık	1. Erkek	172	3.721	0.617	-0.261	0.794
	2. Kadın	218	3.737	0.615		
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Beklenti	1. Erkek	172	3.926	0.826	-0.720	0.472
	2. Kadın	218	3.986	0.797		
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Tutum	1. Erkek	172	3.551	0.885	-0.434	0.665
	2. Kadın	218	3.589	0.868		
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin İnanç	1. Erkek	172	3.603	0.925	-0.336	0.737
	2. Kadın	218	3.635	0.947		
Gelecekte Kültürel Mirası Koruma Düşüncesi	1. Erkek	172	3.775	0.913	0.561	0.575
	2. Kadın	218	3.724	0.854		
Karabük'te Yaşam Memnuniyet	1. Erkek	172	3.765	0.819	0.517	0.606
	2. Kadın	218	3.718	0.940		

*p<0.05

Araştırmaya katılan kadın ve erkek öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Buna göre “**H₁₅**: Karabük’te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı cinsiyetleri açısından farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmemiştir.

Evli ve bekâr öğretmenlerin kültürel miras farkındalıkları ile ilgili T testi sonuçları Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının Medeni Durumları Açısından Karşılaştırması

Değişkenler	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Genel Farkındalık	1. Evli	247	3.718	0.624	-0.521	0.603
	2. Bekâr	143	3.751	0.601		
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Beklenti	1. Evli	247	3.974	0.798	0.477	0.634
	2. Bekâr	143	3.934	0.831		
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Tutum	1. Evli	247	3.574	0.877	0.038	0.970
	2. Bekâr	143	3.570	0.873		
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin İnanç	1. Evli	247	3.578	0.938	-1.170	0.243
	2. Bekâr	143	3.694	0.933		
Gelecekte Kültürel Mirası Koruma Düşüncesi	1. Evli	247	3.692	0.923	-1.616	0.107
	2. Bekâr	143	3.841	0.794		
Karabük’te Yaşam Memnuniyet	1. Evli	247	3.740	0.873	0.046	0.963
	2. Bekâr	143	3.736	0.916		

* $p<0.05$

Araştırmaya katılan evli ve bekâr öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$). Dolayısıyla farkındalık düzeylerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir. Bu çerçevede “**H₁₆**: Karabük’te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı medeni durumları açısından farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmemiştir.

Kültürel miras farkındalığının öğretmenlerin yaşları açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmış olup elde edilen Tek Yönlü ANOVA testi sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının Yaşları Açısından Karşılaştırması

Değişkenler	Yaş	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Tukey
Genel Farkındalık	1. 30 Yaş ve Altı	121	3.730	0.597	0.413	0.744	-
	2. 31-40 Yaş	104	3.775	0.526			
	3. 41-50 Yaş	88	3.675	0.696			
	4. 51 Yaş ve Üstü	77	3.732	0.662			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Beklenti	1. 30 Yaş ve Altı	121	3.841	0.768	2.248	0.082	-
	2. 31-40 Yaş	104	3.957	0.812			
	3. 41-50 Yaş	88	4.134	0.844			
	4. 51 Yaş ve Üstü	77	3.950	0.808			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Tutum	1. 30 Yaş ve Altı	121	3.621	0.780	0.917	0.432	-
	2. 31-40 Yaş	104	3.640	0.842			
	3. 41-50 Yaş	88	3.452	1.005			
	4. 51 Yaş ve Üstü	77	3.542	0.900			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin İnanç	1. 30 Yaş ve Altı	121	3.663	0.909	1.576	0.195	-
	2. 31-40 Yaş	104	3.627	0.936			
	3. 41-50 Yaş	88	3.446	0.993			
	4. 51 Yaş ve Üstü	77	3.746	0.901			
Gelecekte Kültürel Mirası Koruma Düşüncesi	1. 30 Yaş ve Altı	121	3.752	0.856	2.036	0.108	-
	2. 31-40 Yaş	104	3.903	0.733			
	3. 41-50 Yaş	88	3.598	1.027			
	4. 51 Yaş ve Üstü	77	3.697	0.898			
Karabük'te Yaşam Memnuniyeti	1. 30 Yaş ve Altı	121	3.796	0.839	0.431	0.731	-
	2. 31-40 Yaş	104	3.762	0.885			
	3. 41-50 Yaş	88	3.666	0.973			
	4. 51 Yaş ve Üstü	77	3.701	0.874			

*p<0.05

Yaş itibarıyla tüm öğretmenlerin kültürel miras konusundaki farkındalıkları birbirine yakın çıkmıştır ($p>0.05$). Sonuçlara göre; "**H₁₇**: Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı yaşları açısından farklılık göstermektedir" hipotezi kabul edilmemiştir.

Kültürel miras farkındalığının öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakılmış olup elde edilen Tek Yönlü ANOVA testi sonuçları Tablo 23'te belirtilmiştir.

Tablo 23: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının Okul Türü Açısından Karşılaştırması

Değişkenler	Okul Türü	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Tukey
Genel Farkındalık	1. Anaokulu	29	3.832	0.447	2.170	0.091	-
	2. İlkokul	124	3.812	0.615			
	3. Ortaokul	151	3.637	0.672			
	4. Lise	86	3.740	0.540			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Beklenti	1. Anaokulu	29	3.806	0.699	6.403	0.000*	2>3,4
	2. İlkokul	124	4.190	0.677			
	3. Ortaokul	151	3.933	0.884			
	4. Lise	86	3.725	0.807			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Tutum	1. Anaokulu	29	3.958	0.584	3.546	0.015*	1>3
	2. İlkokul	124	3.506	0.927			
	3. Ortaokul	151	3.474	0.918			
	4. Lise	86	3.711	0.751			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin İnanç	1. Anaokulu	29	3.525	0.940	3.080	0.027*	2>3
	2. İlkokul	124	3.802	0.912			
	3. Ortaokul	151	3.468	0.971			
	4. Lise	86	3.659	0.872			
Gelecekte Kültürel Mirasın Koruma Düşüncesi	1. Anaokulu	29	3.942	0.617	1.205	0.308	-
	2. İlkokul	124	3.736	0.936			
	3. Ortaokul	151	3.666	0.918			
	4. Lise	86	3.837	0.794			
Karabük'te Yaşam Memnuniyeti	1. Anaokulu	29	3.965	0.837	1.992	0.115	-
	2. İlkokul	124	3.782	1.005			
	3. Ortaokul	151	3.613	0.823			
	4. Lise	86	3.821	0.816			

*p<0.05

Öğretmenlerin kültürel miras konusundaki genel farkındalıkları görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermemiştir ($p>0.05$). Ancak beklenti (F:6.403; $p:0.000$), tutum (F:3.546; $p:0.015$) ve inanç (F:3.080; $p:0.027$) alt boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Tukey sonuçlarına göre; ilkokul öğretmenleri, ortaokul ve lise öğretmenlerinden daha fazla kültürel mirasın korunması konusunda kendilerinden beklentilerin olduğunu düşünmektedir. Kültürel mirasın korunması gerekliliği konusunda anaokulu öğretmenlerinin ortaokul öğretmenlerinden daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca kültürel mirasın koruma noktasında ilkokul öğretmenlerinin, ortaokul öğretmenlerinden daha fazla kendilerine inandıkları ve güvendikleri tespit edilmiştir. Bu kapsamda "**H₁₈: Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı görev yaptıkları okullar açısından farklılık göstermektedir**" hipotezi kabul edilmemiştir.

Öğretmenlerin branşlarına göre kültürel miras farkındalıkları karşılaştırılmıştır. Elde edilen Tek Yönlü ANOVA testi sonuçları Tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24: Öğretmenlerin Kültürel Miras Farkındalığının Branşları Açısından Karşılaştırması

Değişkenler	Branş	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Tukey
Genel Farkındalık	1. Sayısal Dersler	87	3.667	0.695	1.365	0.253	-
	2. Sözel Dersler	75	3.695	0.615			
	3. Sınıf Öğr.	116	3.825	0.584			
	4. Diğer	112	3.704	0.576			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Beklenti	1. Sayısal Dersler	87	3.944	0.813	2.042	0.107	-
	2. Sözel Dersler	75	3.920	0.870			
	3. Sınıf Öğr.	116	4.105	0.761			
	4. Diğer	112	3.848	0.801			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Tutum	1. Sayısal Dersler	87	3.563	0.873	0.017	0.997	-
	2. Sözel Dersler	75	3.565	0.792			
	3. Sınıf Öğr.	116	3.587	0.929			
	4. Diğer	112	3.569	0.882			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin İnanç	1. Sayısal Dersler	87	3.543	1.019	0.473	0.701	-
	2. Sözel Dersler	75	3.616	0.942			
	3. Sınıf Öğr.	116	3.698	0.850			
	4. Diğer	112	3.604	0.957			
Gelecekte Kültürel Mirasın Koruma Düşüncesi	1. Sayısal Dersler	87	3.547	0.934	3.202	0.023*	3>1
	2. Sözel Dersler	75	3.671	0.892			
	3. Sınıf Öğr.	116	3.916	0.840			
	4. Diğer	112	3.776	0.842			
Karabük’te Yaşam Memnuniyeti	1. Sayısal Dersler	87	3.666	0.897	0.772	0.510	-
	2. Sözel Dersler	75	3.666	0.825			
	3. Sınıf Öğr.	116	3.830	0.909			
	4. Diğer	112	3.750	0.901			

*p<0.05

Öğretmenlerin kültürel miras konusundaki genel farkındalıkları branşlarına göre anlamlı farklılık göstermemekle birlikte sınıf öğretmenlerinin, sayısal dersler öğretmenlerinden daha fazla gelecekte kültürel mirası koruyacağını düşündükleri tespit edilmiştir (F:3.202; p:0.023). Sonuçlar; “*H₁₉: Karabük’te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı branşları açısından farklılık göstermektedir*” hipotezinin kabul edilmediğini göstermektedir.

Karabüklü ve Karabük dışından olan öğretmenlerin kültürel miras farkındalıkları ile ilgili T testi sonuçları Tablo 25’de gösterilmiştir.

Tablo 25: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının Memleketleri Açısından Karşılaştırması

Değişkenler	Memleket	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Genel Farkındalık	1. Karabük	181	3.708	0.637	-0.643	0.521
	2. Karabük Dışı	209	3.749	0.596		
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Beklenti	1. Karabük	181	3.985	0.830	0.581	0.561
	2. Karabük Dışı	209	3.937	0.792		
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Tutum	1. Karabük	181	3.512	0.870	-1.263	0.207
	2. Karabük Dışı	209	3.624	0.877		
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin İnanç	1. Karabük	181	3.582	1.003	-0.750	0.453
	2. Karabük Dışı	209	3.654	0.876		
Gelecekte Kültürel Mirası Koruma Düşüncesi	1. Karabük	181	3.690	0.886	-1.178	0.240
	2. Karabük Dışı	209	3.795	0.874		
Karabük'te Yaşam Memnuniyet	1. Karabük	181	3.760	0.897	0.440	0.660
	2. Karabük Dışı	209	3.720	0.882		

*p<0.05

Hem Karabüklü hem de Karabük dışından olan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı birbirine yakın çıkmıştır (p>0.05). Buna göre "**H₂₀: Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı memleketleri açısından farklılık göstermektedir**" hipotezi kabul edilmemiştir.

Öğretmenlerin Karabük'teki ikamet sürelerine göre kültürel miras farkındalıkları karşılaştırılmıştır. Elde edilen Tek Yönlü ANOVA testi sonuçları Tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının İkamet Süresi Açısından Karşılaştırması

Değişkenler	İkamet Süresi	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Tukey
Genel Farkındalık	1. 1-10 Yıl	61	3.625	0.712	1.189	0.315	-
	2. 11-20 Yıl	48	3.880	0.597			
	3. 21-30 Yıl	111	3.711	0.621			
	4. 31-40 Yıl	128	3.738	0.601			
	5. 41 Yıl ve Üstü	42	3.736	0.487			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Beklenti	1. 1-10 Yıl	61	3.941	0.872	0.821	0.512	-
	2. 11-20 Yıl	48	4.079	0.891			
	3. 21-30 Yıl	111	3.893	0.767			
	4. 31-40 Yıl	128	3.934	0.766			
	5. 41 Yıl ve Üstü	42	4.104	0.860			
Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin Tutum	1. 1-10 Yıl	61	3.331	1.006	1.993	0.095	-
	2. 11-20 Yıl	48	3.783	0.803			
	3. 21-30 Yıl	111	3.564	0.905			
	4. 31-40 Yıl	128	3.623	0.808			
	5. 41 Yıl ve Üstü	42	3.552	0.819			
	1. 1-10 Yıl	61	3.541	0.999	0.452	0.771	-

Kültürel Mirasın Korunmasına İlişkin İnanç	2. 11-20 Yıl	48	3.776	0.823			
	3. 21-30 Yıl	111	3.623	0.838			
	4. 31-40 Yıl	128	3.607	1.013			
	5. 41 Yıl ve Üstü	42	3.595	0.992			
Gelecekte Kültürel Mirası Koruma Düşüncesi	1. 1-10 Yıl	61	3.704	0.890			
	2. 11-20 Yıl	48	3.833	0.877			
	3. 21-30 Yıl	111	3.774	0.968	0.254	0.907	-
	4. 31-40 Yıl	128	3.734	0.857			
Karabük'te Yaşam Memnuniyeti	5. 41 Yıl ve Üstü	42	3.674	0.704			
	1. 1-10 Yıl	61	3.623	0.919			
	2. 11-20 Yıl	48	3.895	0.744			
	3. 21-30 Yıl	111	3.708	0.860	0.780	0.539	-
	4. 31-40 Yıl	128	3.781	0.960			
	5. 41 Yıl ve Üstü	42	3.682	0.842			

*p<0.05

Karabük'teki ikamet süresine göre öğretmenlerin kültürel miras konusundaki farkındalıkları birbirine yakın çıkmıştır ($p>0.05$). Bu çerçevede “**H₂₁**: Karabük'te görev yapan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı ikamet süreleri açısından farklılık göstermektedir” hipotezi kabul edilmemiştir.

3. SONUÇ

Karabük'teki kültürel mirasa ilişkin bilgi, deneyim ve farkındalık düzeyini belirlemek üzere yapılan bu çalışmaya toplam 390 öğretmen katılmıştır. Çalışma kapsamında öğretmenlerin cinsiyetlerine, medeni durumlarına, yaşlarına, memleketine, branşlarına, Karabük'te ikamet sürelerine ve görev yaptıkları okul durumlarına göre aralarında anlamlı farklılık olup olmadığı da incelenmiştir. Araştırma bulguları, 2021/2022 eğitim öğretim yılında Karabük ve ilçelerinde görev yapan, anket çalışmasına katılan öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplarla sınırlıdır. Çalışmada Karabük'teki toplum tarafından bilindik somut kültürel miraslar (önemli yapılar, el sanatları, etkinlikler ve mutfak kültürü) ele alınmıştır.

Çalışmada Karabük'te bulunan kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeyine bakıldığında öğretmenlerin cinsiyetleri açısından anlamlı farklılık görülmemektedir. Bu konudaki muhtelif çalışmalar incelendiğinde Dinç, Erdil ve Keçe (2011), Uşak Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin buradaki kültürel eserler hakkındaki ilgi ve farkındalıklarını belirlemek için yaptıkları çalışmada öğrencilerin ilgi düzeylerinin cinsiyete göre farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Medeni durumlarına göre yapılan karşılaştırmada ise bekar öğretmenlerin evli öğretmenlere göre daha fazla deneyime sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yaşları açısından bilgi düzeyleri arasında farklılık yokken 30 yaş ve altındaki öğretmenlerin deneyim düzeylerinin diğer yaş grubundaki öğretmenlere oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Bekar ve 30 yaş altındaki öğretmenlerin sosyal faaliyetlere daha çok katılmaları, gezi vb. etkinliklere kolay zaman ayırabilmelerinin bu konudaki deneyimlerini artırdığı söylenebilir.

Karabük'te bulunan kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi ve deneyim düzeyi öğretmenlerin görev yaptıkları okullar bakımından farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin branşları açısından bakıldığında deneyim düzeyi bakımından farklılık görülmektedir. Örneğin öğretmenlerin el sanatları konusunda bilgi düzeyi kabul edilebilir olsa da söz konusu sanatsal ürünleri bazen aldıkları tespit edilmiştir. Günümüzde bu el sanatlarının günlük hayatta kullanım alanlarının azalması deneyim düzeyini doğrudan etkilemiştir. Aynı şekilde bu el sanatlarını devam ettiren dükkanların insanların ihtiyaçlarını karşılamaktan çok turizme yönelik ürünler ortaya koyması deneyim düzeyini etkileyen diğer bir faktördür. Anaokulunda görev yapan öğretmenlerin, çocukların zihinsel ve sosyal gelişimlerini destekleyici, el-göz

koordinasyonunu ve küçük kas motor becerilerini ilerletici çalışmalarda el sanatlarına yönelik faaliyetleri daha çok kullanmalarının bilgi düzeylerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Çalışmada Karabüklü olan öğretmenlerin Karabük'te bulunan kültürel miras unsurları ile ilgili bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum Karabüklü öğretmenlerin kendi memleketlerini daha iyi tanımalarının doğal bir sonucudur. Deneyim konusunda ise hem Karabüklü hem Karabük dışından olan öğretmenlerin deneyim düzeyleri arasında bir farklılık bulunmamıştır. İkamet süreleri açısından en az bilgi ve deneyime sahip olan öğretmenlerin ise 1-10 yıl arası öğretmenler olduğu görülmektedir. Bu gruptaki öğretmenlerin ikamet sürelerinin az olması ve geride bıraktığımız pandemi süreci göz önünde bulundurulduğunda bu sonucun çıkması normal kabul edilebilir.

Çalışmada öğretmenlerin kültürel mirasa ilişkin farkındalık düzeyleri belirlenmiş ve söz konusu düzeyin demografik özellikleri açısından dağılımına bakılmıştır. Analizler sonucunda öğretmenlerin kültürel miras farkındalık düzeyi kabul edilir düzeyde çıkmıştır. Boyutsal açıdan bakıldığında; öğretmenlerin kültürel mirasın korunması gerektiği konusunda olumlu tutuma sahip oldukları, kendilerinden kültürel mirası korumaları beklendiği, kültürel mirası koruma konusunda kendilerine olan inanç ve güvenlerinin tam olduğu ve gelecekte de kültürel mirası daha fazla korumayı düşündükleri belirlenmiştir. Ayrıca Karabük'te yaşamaktan da memnun oldukları tespit edilmiştir.

Kültürel miras farkındalığı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde; Bahtiyar-Karadeniz (2020) ve Bahtiyar-Karadeniz, Sarı ve Kabacık (2018) Ordu Üniversitesi öğrencilerinin kültürel miras bilincini araştırmış ve orta düzeyde bir farkındalık belirlemiştir. Güneş ve Alagöz (2018), Erzincan Üniversitesi öğrencilerin kültürel miras tutumlarına yönelik yaptıkları çalışmada, öğrencilerin kültürel miras değerlerine ilgili oldukları ve bu değerleri korumaya istekli oldukları sonucu ortaya çıkmıştır. Akkuş vd., (2015) ile Karaca-Yılmaz vd., (2017) Cumhuriyet Üniversitesi öğrencilerinin kültürel miras farkındalığını incelemiş ve inceleme sonucunda öğrencilerin Sivas kültürel mirasına ilişkin farkındalıklarının düşük olduğu görülmüştür.

Kültürel miras farkındalığı ile ilgili yapılan karşılaştırmalarda kadın ve erkek öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Yaşarsoy, Koç ve Ulema, Ş. (2021) Kastamonu Üniversitesi öğrencilerine yönelik yaptığı çalışmada kültürel miras farkındalığına ilişkin algıların cinsiyet değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Bu sonuç çalışmamızın sonuçları ile paralellik göstermektedir. Evli ve bekâr öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Yaş itibariyle tüm öğretmenlerin kültürel miras konusundaki farkındalıkları birbirine yakın çıkmıştır. Öğretmenlerin kültürel miras konusundaki genel farkındalıkları görev yaptıkları okul türüne göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Ancak ilkokul öğretmenleri, ortaokul ve lise öğretmenlerinden daha fazla kültürel mirasın korunması konusunda kendilerinden beklentilerin olduğunu düşünmektedir. Kültürel mirasın korunması gerekliliği konusunda anaokulu öğretmenlerinin ortaokul öğretmenlerinden daha olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca kültürel mirası koruma noktasında ilkokul öğretmenlerinin, ortaokul öğretmenlerinden daha fazla kendilerine inandıkları ve güvendikleri tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kültürel miras konusundaki genel farkındalıkları branşlarına göre anlamlı farklılık göstermemekle birlikte sınıf öğretmenlerinin, sayısal dersler öğretmenlerinden daha fazla gelecekte kültürel mirası koruyacağını düşündükleri tespit edilmiştir. Hem Karabüklü hem de Karabük dışından olan öğretmenlerin kültürel miras farkındalığı birbirine yakın çıkmıştır. Ayrıca Karabük'teki ikamet süresine göre öğretmenlerin kültürel miras konusundaki farkındalıkları birbirine yakın çıkmıştır.

Bu tez çalışması kapsamında bazı öneriler geliştirilmiştir. Öneriler şu şekilde sunulmaktadır: Karabük iline yeni atanan öğretmenlere hazırlayıcı eğitim sürecinde Karabük'ün kültürel miras değerlerinin tanıtımı yapılmalı, düzenlenecek gezilerle öğretmenlerin bilgi düzeyleri artırılmalıdır. Karabük ilinde yürüyüş rotaları oluşturulmalı, okullardaki sosyal kulüp faaliyetleri daha işlevsel hale getirilerek bu rota üzerindeki doğal ve kültürel miras unsurlarının tanıtımı sağlanmalıdır. Öğretmenlere yönelik, halk eğitimi merkezi bünyesinde yerel el sanatlarının tanıtılması, yaşatılması ve aktarılması konusunda kurslar açılmalı ve seminerler düzenlenmelidir. Düzenlenen festivallerde Karabük mutfağına ait unsurların da sergilenmesi teşvik edilmelidir. Karabük İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde, Karabük ve ilçelerinden elde edilen kültürel miras unsurlarının sergilenebileceği alanlar oluşturulmalı, öğretmenlerin seminer dönemlerinde bu alanları ziyaretleri teşvik edilmelidir. Öğretmenlere kültürel mirasın korunması konusunda hizmet içi seminerler düzenlenmeli, bu seminerlerde

alınacak kazanımların öğrencilere ve velilere aktarılması sağlanmalıdır. Ortaokul öğretmenlerinin yaşadığı şehrin soyut ve somut kültürel değerlerini tanıması, Karabük'teki kültürel miras değerlerine ilişkin bilgi düzeyinin artırılması amacıyla, öğretmenlere ortaokul düzeyinde okutulan Şehrimiz Karabük dersinin müfredatı hakkında tanıtıcı çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmada elde edilen bulgu ve önerilerin, daha sonra yapılacak ilgili çalışmalara kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Bu çalışma Karabük ilini kapsamaktadır. Bundan sonra yapılacak çalışmaların farklı illeri karşılaştıracak biçimde yapılmasının ilginç sonuçlar doğuracağı tahmin edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akay, A. S. (2006). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Tarih Araştırmalarında Kaynak Olma Özelliği. *Milli Folklor*,70(18), 38–58.
- Akgül, A. ve Çevik, O. (2003). *İstatistiksel Analiz Teknikleri, SPSS’te İşletme Yönetimi Uygulamaları*. Ankara: Emek Ofset Ltd. Şti.
- Akkuş, G., Karaca, Ş.ve Polat, G. (2015). Miras Farkındalığı ve Deneyimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Keşifsel Bir Çalışma. *Akademik Bakış Dergisi*, 50.71–81.
- Aliağaoğlu A (2004) Sosyo-Kültürel Miras Turizmi ve Türkiye’den Örnekler. *Ankara Üniversitesi Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(2): 50-64.
- Alpar, R. (2010). *Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinde Örneklerle Uygulamalı İstatistik Ve Geçerlilik- Güvenirlilik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Arınç, P. C. (2002). Selçuk’ta Kültür Turizmi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Arslantürk, Z. (2001). *Sosyal Bilimciler İçin Araştırma Metod ve Teknikleri*. İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Aslan, Z. ve Ardemagni, M. (2006). *Introducing Young People to the Protection of Heritage Sites and Historic Cites Roma: MAXTUDIO, ICCROM*.
- Avcı, M. ve Memişoğlu, H. (2016). Kültürel Miras Eğitimine İlişkin Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri. *İlköğretim Online*, 15(1),104-124.
- Avrupa Konseyi. (2005). *Faro Sözleşmesi (Council of Europe Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society)*. <https://rm.coe.int/1680083746>, (Erişim tarihi: 09.02.2022).
- Bal. M. (2019). Kültürel Farkındalıktan Kültürel Duyarlılığa: Bir Okuma Metni Çalışması. *Uluslararası Eğitim ve Dil Dergisi*. 2, 1-8.
- Blake J. (2001). *Developing a New Standard-setting Instrument for Safeguarding Intangible Cultural Heritage-Elements for Consideration*, UNESCO, Paris.
- Bedir Erişti, S. D. (2016). Katılımcı Tasarım Temelli Dijital Öyküleme Sürecinde İlköğretim Öğrencilerinin Yaratıcılık Göstergeleri. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(4), 462-492.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

- Can, M. (2009). *Kültürel Miras ve Müzecilik Çalışma Raporu*. teftis.ktb.gov.tr/Eklenti/1279,muserrefcanpdf.pdf?0 (04.02.2022).
- Cohen, B. (2011). Razumjeti sebe i druge: važnost mjesta odrastanja i vlastitog identiteta u multikulturalnom društvu. *Dijete vrtić obitelj*, (65), 2-7.
- Çağlayan, Y. (2015). *Tahrif-i Tedrisat: Sistem Eğitiminden Eğitim Sistemine*. İstanbul: Etkileşim Yayınları.
- Darby, R. (1995). Developing the Euro-manager: managing in a multicultural environment. *European Business Review*, 95(1), 13-15.
- Demirbulat, G.Ö., Saatçi, G. ve Avcıkurt, C. (2015). Bursa'nın Somut Kültürel Varlıklarını Yönelik Öğrencilerin Algıları: Harmancık MYO Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 12: 62-86.
- Demirel, Ö. (2012). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Department of Basic Education-DEB. (2001). *National curriculum of basic education*. Lisbon, Portugal: Department of Basic Education, Ministry of Education.
- Department of Basic Education-DEB. (2002). *Geografia, 3º ciclo: Orientações curriculares* [Geography 3rd cycle—Curricular recommendations]. Lisbon, Portugal: Department of Basic Education, Ministry of Education.
- Donert, K. and Parkinson, A. (2013). Geomedia case-studies in the curriculum. *The curriculum with digital-Earth*. Belgium: A publication from the digital-earth.eu network.
- Dönmez, C. ve Yeşilbursa, C. C. (2014). Kültürel Miras Eğitiminin Öğrencilerin Somut Kültürel Mirasa Yönelik Tutumlarına Etkisi. *İlköğretim Online*, 13(2), 425–442.
- Erdoğan, İ. (2003). *Pozitivist Metodoloji: Bilimsel Araştırma Tasarımı İstatistiksel Yöntemler Analiz ve Yorum*. Ankara: ERK.
- Erkuş, A. (2009). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Fagence, M. (2003). *Turism In Destination Communities*, (Edited By S. Singh, D. J. Timothy And R. K. Dowling), Cambridge:Cabi Publishing.
- Günday, R. ve Atmaca, H. (2017). Öğrenme Stratejileri ve Eylem Odaklı Yaklaşım. 1. *International Black Sea Conference on Language and Language Education September 22-23. 2017*, Ondokuz Mayıs University, Samsun.
- Güner, B. (2015). *Tarihi Kentsel Peyzajlarda Sosyal Sürdürülebilirlik Aracılığıyla Kültürel Mirasın Korunması: Sakarya Mahallesi İçin İlkeler, Stratejiler ve*

Öneriler. Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gürçayır, S. (2013). Geleneksel Tarzlar, Modern Modeller: Resmî, Resmî Olmayan Eğitim ve Somut Olmayan Kültürel Miras. *Millî Folklor*, 100. 31-39.

Gürel, D. (2018). *Somut Olmayan Kültürel Miras Etkinliğinin 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanımı*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü; Ankara.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis: A global perspective*. 7th Edition, Pearson Education, Upper Saddle River.

HEREDUC. (2005). *Heritage in the classroom: A practical manuel for teachers*. www.dvzu.si/uploads/1/3/5/1/13519427/hereduc_complete_book.pdf, (Erişim tarihi: 01.02.2022).

Hoppers, C. (2009). Education, culture and society in a globalizing world: Implications for comparative and international education. *Compare. A Journal of Comparative And International Education*, 39(5), 601-661.

Ivon, H. ve Kuscevic, D. (2013). School and the Cultural-Heritage Environment: Pedagogical, *Creative and Artistic Aspects*, *CEPS Journal*, 2 (3).

İslamoğlu, Ö. (2012). The Importance of Cultural Heritage Education in Early Ages, *International Journal Of Educational Sciences*, 22, 19-25.

Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Kale, N. (2007). Nasıl Bir Değerler Eğitimi? *Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu (26-28 Kasım 2004)*, 313-322, İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları.

Karakuş, M., Turhan Türkkân, B. ve Arslan Namlı, N. (2020). Dijital Öykülemenin Kültürel Farkındalık Ve Yaratıcı Düşünme Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 45 (203), 309-326.

Kartal, E. (2005). Çoklu-Ortamlı Yazılımların Fransızcanın Yabancı Dil Olarak Öğretimindeki Yeri ve İşlevleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVIII (2), 231–244.

Koca, S. (2003). *Türk Milli Kültürü*. Boğaziçi Yayınları, İstanbul.

KTB: (2003). *Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi*, Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi Hakkında (ktb.gov.tr), (Erişim tarihi: 02.02.2022).

- Kurtar, C. ve Somuncu, M. (2013). Kentsel Kültürel Mirasın Korunması ve Sürdürülebilirliği. Ankara Hamamönü örneği. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 1(2): 35-47.
- Kutlu M. M. (2009). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunmasında Eğitime Yönelik İlk Adım: Halk Kültürü Dersi. *Milli Folklor Dergisi*, 21 (82):13-18.
- Madran, E. (2002). *Tanzimat Kültür Varlıklarının Cumhuriyet'e Kadar Korunmasına İlişkin Tutum ve Düzenlemeler: 1800-1950*. Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Meydan Uygur, S.M. ve Baykan E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerine Etkisi, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 2, 32-49.
- Nakip, M. (2013). *Pazarlama Araştırma Teknikleri*. 3. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Oğuz, M. Ö. (2013). Terim Olarak Somut Olmayan Kültürel Miras. *Milli Folklor*, 100(25), 5–13.
- Öksüz-Kuşçuoğlu G. ve Taş, M. (2017). Sürdürülebilir Kültürel Miras Yönetimi. Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Akademi Dergisi, 2(1): 58-67.
- Özbaş, B. (2012). İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kültürel Miras Eğitimi. (Ed. M. Safran), *Sosyal bilgiler öğretimi*; (746 -752). Ankara: Pegem Akademi.
- Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi-I*. Genişletilmiş 5. Baskı, Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özdemir, Ü. (2007). Safranbolu'nun Kültürel Miras Kaynakları ve Korunması. *Eastern Geographical Review*, 26: 129-142.
- Özler, A. (2018). UNESCO'da Kent Ölçeğindeki Tek Mirasımız: 'Safranbolu'. AA, <https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/unescoda-kent-olcegindeki-tek-mirasimiz-safranbolu/1216324#>, (Erişim tarihi: 04.2022).
- Öztürk, A., Kılıçarslan, D., Demir, Y. ve Caber, M. (2015). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Türkiye Kültürel Miras Unsurları ile İlgili Bilgi Ve Deneyimlerinin Tespiti. *16. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı*, 1-23.
- Padem, H., Göksu, A. ve Konaklı, Z. (2012). *Araştırma Yöntemler SPSS Uygulamalı*. Sarajevo: International Burch University.
- Pallant, J. (2005). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS*, Allen and Unwin Inc., Crows Nest, New South Wales.
- Pietrobruno, S. (2013). YouTube and the social archiving of intangible heritage. *New Media & Society*, 15(8), 1259–1276.

- Puren, C. (2004). De l'approche par les tâches à la perspective co-actionnelle. *Les Cahiers de l'APLIUT*, vol. 23 (1), 10-26.
- Sekaran, U. (2003). *Research methods for business*. Fourth Edition, John Wiley & Sons Inc.
- Skounti, A. (2011). The lost ring: Unesco's world heritage and intangible cultural heritage. *Milli Folklor*, 89(23), 28-40.
- Tabachnick, B. G. ve Fidel, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. USA: Pearson Education Limited
- Tapan, M. (2014). *Our problems of conservation architecture and urbanization*. Istanbul: Republic Books.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Temel Eğinli, A. (2011). Kültürlerarası Yeterliliğin Kazanılmasında Kültürel Farklılık Eğitimlerinin Önemi. *Öneri*, 9 (35), 215-227.
- Tuna, S. (2011). Kültürel Farkındalık Yaratma Açısından Sanat Eleştirisi Öğretimi. *İlköğretim Online*, 10(2), 569-575.
- Tunçer, M. (2017). *Dünden Günümüze Kültürel Miras ve Koruma*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Turhan, M. (1994). *Kültür Değişmeleri (Sosyal Psikoloji Bakımından Bir Teknik)*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Ulus, T., İnce, C. H., Aliustaoğlu, F. S. ve Melez, İ. E. (2010). Araştırma Nasıl Tasarlanır (I). *Adli Tıp Dergisi*, 24 (2), 40-47.
- UNESCO. (1972). *Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage*, 16 November 1972, 1037 UNTS 151.
- UNESCO. (2003). *The wide acceptance of the 2003 Convention is also reflected in the fact that only a handful of States have deposited reservations and declarations*. <https://ich.unesco.org/en/states-parties-00024>, (Erişim tarihi: 02.02.2022).
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ültanır, G. (2003). Eğitim ve Kültür İlişkisi-Eğitimde Kültürün Hangi Boyutlarının Genç Kuşaklara Aktarılacağı Kaygısı, *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 23. Sayı 3 (2003) 291-309.
- Ünal, F. (2013). İlköğretim Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Yer Alan Halk Kültürü Öğelerinin Değerlendirilmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(14), 611-644.

- Vecco, M. (2010). A definition of cultural heritage: From the tangible to the intangible. *Journal of Cultural Heritage*, 11(3), 321-324.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yeni, E., Kuru, F. G., Gülnar, Ö., Işık, A., Sevimler, İ. ve Bozkurt, A. (2013). Karabük Doğa Turizmi Master Planı. Orman ve Su İşleri Bakanlığı 10. Bölge Müdürlüğü, Sinop.
- Yurt, İ. ve Bayraklı, B. (2022). Safranbolu’da Yöresel Bir Lezzet: Peruhi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5 (2): 270-287.

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Araştırma Modeli	14
Şekil 2: UNESCO Dünya Mirası Listelerine Giren Eserlerle İlgili Düzenlenen Sertifika Örnekleri	31

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: UNESCO Tarafından Belirlenen Türkiye'nin İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Listesi	25
Tablo 2: Somut Kültürel Miras Kategorileri	29
Tablo 3: Dünya Mirası Listesi'ndeki Türkiye Miras Alanları.....	30
Tablo 4: Kültürel Miraslar	32
Tablo 5: Karma (Doğal ve Kültürel) Miraslar	34
Tablo 6: Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	50
Tablo 7: Kültürel Miras Farkındalığı Ölçeğine İlişkin AFA ve Güvenirlilik Sonuçları	51
Tablo 8: Karabük'teki Önemli Yapılara İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi.....	54
Tablo 9: Karabük'teki El Sanatlarına İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi.....	57
Tablo 10: Karabük Mutfağına İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi	58
Tablo 11: Karabük'teki Etkinliklere İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyi.....	59
Tablo 12: Karabük'teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Cinsiyetleri Açısından Karşılaştırması.....	60
Tablo 13: Karabük'teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Medeni Durumları Açısından Karşılaştırması ..	60
Tablo 14: Karabük'teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Yaşları Açısından Karşılaştırması.....	61
Tablo 15: Karabük'teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okullar Açısından Karşılaştırması.....	62
Tablo 16: Karabük'teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Branşları Açısından Karşılaştırması.....	62
Tablo 17: Karabük'teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Memleketleri Açısından Karşılaştırması.....	63
Tablo 18: Karabük'teki Kültürel Miras Değerlerine İlişkin Bilgi ve Deneyim Düzeyinin Öğretmenlerin Karabük'teki İkamet Süreleri Açısından Karşılaştırması.....	64
Tablo 19: Öğretmenlerin Kültürel Miras Farkındalık Düzeyi	65
Tablo 20: Öğretmenlerin Kültürel Miras Farkındalığının Cinsiyetleri Açısından Karşılaştırması.....	65

Tablo 21: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının Medeni Durumları Açısından Karşılaştırması.....	66
Tablo 22: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının Yaşları Açısından Karşılaştırması.....	67
Tablo 23: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının Okul Türü Açısından Karşılaştırması.....	68
Tablo 24: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının Branşları Açısından Karşılaştırması.....	69
Tablo 25: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının Memleketleri Açısından Karşılaştırması.....	70
Tablo 26: Öğretmelerin Kültürel Miras Farkındalığının İkamet Süresi Açısından Karşılaştırması.....	70

EKLER

EK1: Anket Formu

Bu form, Karabük ilinde görev yapan öğretmenlerin *Kültürel Miras farkındalıklarını* ölçmek için oluşturulmuştur. “*Kültürel Miras*”, insanoğlunun oluşturduğu ve kuşaktan kuşağa aktardığı somut ve soyut varlıkları içermektedir. (Tarihi yapılar, ören yerleri, el sanatları, festivaller vb.) Bu çalışmada toplanan veriler sadece akademik amaçlı olarak kullanılacakve *kesinlikle kimseyle paylaşılmayacaktır*. III. bölümde yer alan demografik sorular sınıflandırma yapabilmek için oluşturulmuştur. Aşağıdaki soruların **doğru ya da yanlış cevapları yoktur**. Bu nedenle sorulara **size en uygun** gelen cevabı vermeniz ve **eksiksiz** yanıtlamanız, araştırma sonuçlarının sağlıklı olması açısından önemlidir. Katılımınız ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

I. Aşağıdaki maddeleri 1’den 5’e kadar önem derecesine göre A ve B sütunu için ayrı ayrı değerlendiriniz. **Örneğin, 1. Maddede A için “Köprülü Mehmet Paşa Camii” hakkında ne kadar bilginiz olduğunu; B için ise “Köprülü Mehmet Paşa Camii”ne daha önce hiç gidip gitmediğinizi 1 - 5 arasındaki rakamları yuvarlak içine alarak belirtiniz.**

	Karabük’taki Önemli Yapılar	A					B				
		Hiç bilmiyorum	Çok az biliyorum	Biraz biliyorum	İyi biliyorum	Çok iyi biliyorum	Hiç gitmedim	Nadiren giderim	Bazen giderim	Sık sık giderim	Her zaman giderim
1	Köprülü Mehmet Paşa Camii	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
2	İzzet Mehmet Paşa Camisi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
3	Kaçak (Lütfiye) Camisi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
4	St. Stefano Kilisesi (Ulu Camii)	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
5	Hıdırlık Tepesi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
6	Safranbolu Kent Tarih Müzesi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
7	Safranbolu Arasta Çarşısı	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
8	Saat Kulesi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
9	Cinci Hanı	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
10	Cinci Hamamı	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
11	Kazdağlı Camii	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
12	Güneş Saati	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
13	Eskipazar Hadrianapolis	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
14	Ovacık Kaya Mezarları	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
15	Taşhan - Eflani	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
16	Yörük Köyü	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
17	Demirciler Çarşısı	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
18	Havuzlu Asmazlar Konağı	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
19	Kaymakamlar Evi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
20	Safir Konak	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
21	Mümtazlar Konağı	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
22	İncekaya Su Kemerli	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
23	Gazi Süleyman Paşa Medresesi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

Karabük'teki El Sanatları

		Hiç bilmiyorum	Çok az biliyorum	Biraz biliyorum	İyi biliyorum	Çok iyi biliyorum	Hiç satın almadım	Nadiren alırım	Bazen alırım	Sık sık alırım	Her zaman alırım
24	Yemenicilik	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
25	Kalaycılık	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
26	Demircilik	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
27	Bakır İşlemeciliği	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
28	İğne Oyası Yapımı	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
29	Yorgancılık	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
30	Hat / Tezhip	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

Karabük Mutfağı

		Hiç bilmiyorum	Çok az biliyorum	Biraz biliyorum	İyi biliyorum	Çok iyi biliyorum	Hiç yemedim	Nadiren yerim	Bazen yerim	Sık sık yerim	Her zaman yerim
31	Safranbolu Bükmesi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
32	Safranbolu Baklavası	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
33	Peruhi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
34	Göce Çorbası	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
35	Bandırma	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
36	Kuyu Kebabı	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
37	Kara Mancar (Kara Lahana)	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

Etkinlikler

		Hiç bilmiyorum	Çok az biliyorum	Biraz biliyorum	İyi biliyorum	Çok iyi biliyorum	Hiç izlemedim	Nadiren izlerim	Bazen izlerim	Sık sık izlerim	Her zaman izlerim
38	3 Nisan Karabük'ün Kuruluş Yıldönümü	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
39	Altın Safran Belgesel Film Festivali	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
40	Bahattin Gaziyi Anma Günü (Dede Yaylası Şenlikleri)	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
41	Zümrüt Yenice Göktepe Şenlikleri	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

Doğal Varlıklar

		Hiç bilmiyorum	Çok az biliyorum	Biraz biliyorum	İyi biliyorum	Çok iyi biliyorum	Hiç gitmedim	Nadiren giderim	Bazen giderim	Sık sık giderim	Her zaman giderim
42	Tokatlı Kanyonu	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
43	Mencilis Mağarası	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
44	Sarıçiçek Yaylası	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
45	Şeker Kanyonu	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
46	Sorgun Yaylası	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

47	Eğriova Göleti	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
48	Bostancılar Göleti	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
49	Keltepe	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
50	Baklabostan Şelalesi	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

II. Aşağıda yer alan iki uçlu ifadeleri dikkatle okuyarak, düşüncelerinize yakın olduğuna inandığınız rakamı yuvarlak içine alınız. **Örneğin, 1. Soruda “kültürel mirasın korunmasının” çok gerekli olduğunu düşünüyorsanız “5”i, hiç gerekli olmadığını düşünüyorsanız “1”i işaretleyiniz. Yalnızca 12. Soru ters kodlanmış olup, o soruda örneğin, “kültürel mirası korumanın” çok zor olduğunu düşünüyorsanız “5”i, çok kolay olduğunu düşünüyorsanız “1”i işaretleyiniz.**

1	Kültürel mirasın korunması...	gereksizdir	1	2	3	4	5	gereklidir
2	Kültürel mirasın korunması...	önemsizdir	1	2	3	4	5	önemlidir
3	Kültürel mirasın korunması...	 faydalı değildir	1	2	3	4	5	 faydalıdır
4	Kültürel mirasın korunması düşüncesi...	olumsuzdur	1	2	3	4	5	olumludur
5	Kültürel mirasın korunması düşüncesi...	sıkıcıdır	1	2	3	4	5	heyecan vericidir
6	Benim için önemli olan insanlar, kültürel değerleri korumam gerektiğini düşünür.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
7	Yakınlarım benden kültürel mirası korumamı bekler.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
8	Benim için önemli olan insanlar, kültürel mirası korumam için beni teşvik eder.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
9	Benim için önemli olan insanlar, kültürel mirası korumaz.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
10	Kültürel mirası koruma konusunda toplumsal baskı hissediyorum.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
11	Kültürel mirası koruyabileceğime dair kendime güvenim var.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
12	Kültürel mirası korumak benim için..	çok kolay	1	2	3	4	5	çok zor
13	Kültürel mirası korumak tamamen bana bağlıdır.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
14	Kültürel mirası koruma kararı benim kontrolüm dışındadır.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
15	Bundan sonraki süreçte kültürel mirası korumaya çalışacağım.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
16	Bundan sonraki süreçte kültürel mirası korumayı düşünmüyorum.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
17	Bundan sonraki süreçte kültürel mirası korumak için çaba göstereceğim.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
18	Karabük'ta yaşamaktan..	hiç memnun değilim	1	2	3	4	5	çok memnunum
19	Karabük, bir şehirden beklentilerimi karşılıyor.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum
20	Karabük, yaşamayı düşündüğüm ilk 5 şehir içerisinde.	kesinlikle katılmıyorum	1	2	3	4	5	kesinlikle katılıyorum

III. Demografik Sorular

- 1 Yaşınız .....
- 2 Cinsiyetiniz ( ) Kadın ( ) Erkek
- 3 Medeni Durum ( ) Evli ( ) Bekar
- 4 Görev Yaptığınız okul ( ) Bağımsız Anaokulu ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise
- 5 Branşınız .....
- 6 Memleketiniz ( ) Karabük ( ) Karabük Dışı
- 7 Kaç yıldır Karabük'te yaşıyorsunuz? .....

EK2: Etik Kurul Onayı

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu

Sayı : E-78977401-050.02.04-100548
Konu : Etik Kurul Kararı

25.01.2022

Sayın Doç. Dr. Cenk Murat KOÇOĞLU

İlgi : 07.12.2021 tarihli ve 86160 sayılı dilekçe.

Üniversitemiz Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 18/01/2022 tarih ve 2022/01-3 sayılı kararı yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Elif ÇEPNİ
Kurul Başkanı

Ek: Etik Kurul Kararı (1 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Bilgi Değerleme Kodu: BSLKTRCAU

Bilgi Değerleme Adresi: <https://tdkya.gov.tr/bd/yk-40426d-BSLKTRCAU/a5-100548>

Adres: Karabük Üniversitesi Düzce Çiftlik Kampüsü Merkez/Karabük

Bilgi için: Nebahat IŞIK

Tel: 444 0478

Uzman: Bilgisayar İşlemesi

e-Posta: iletisim@karabuk.edu.tr İnternet Adresi: <http://www.karabuk.edu.tr>

Kapı Adresi: karabukuniv@tdkya.gov.tr

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL ve BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU
KARARLARI

TOPLANTI TARİHİ : 18.01.2022
TOPLANTI NO : 2022/01

Karabük Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu toplanmış ve aşağıdaki kararı almıştır.

Karar 3:

07/12/2021 tarihli Doç. Dr. Cenk Murat KOÇOĞLU'nun Etik Kurul form ve ekleri görüşüldü.

Karabük Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Cenk Murat KOÇOĞLU danışmanlığında yürütülen "Öğretmenlerin Kültürel Miras Farkındalıkları ve Deneyimleri Üzerine Bir Araştırma : Karabük İli Örneği" konulu çalışma kapsamında uygulanmak üzere ekte sunulan çalışmanın etik kurallara uygunluğa oy birliği ile kabul edilmiştir.

ASLI GİBİDİR

Prof. Dr. Elif ÇEPNE
Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Başkanı

ÖZGEÇMİŞ

Özgür İbrahim GÜREL, ilk ve orta öğrenimini Safranbolu'da tamamladıktan sonra 1999 yılında Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Millî Eğitim Bakanlığı'nda sosyal bilgiler öğretmeni olarak göreve başladı. Kastamonu ve Karabük illerinde sosyal bilgiler öğretmenliği görevlerinde bulundu. 17 yıllık öğretmenlik mesleğinden sonra idareci olarak görev aldı. Evli ve bir çocuk babasıdır. Halen Karabük TOKİ Cevizkent Bahaddin Gazi Ortaokulu'nda müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

